İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İstanbul Hukuk Mecmuası, 80 (1), 81-116

DOI: 10.26650/mecmua.2022.80.1.0003
https://dergipark.org.tr/pub/ihm
http://mecmua.istanbul.edu.tr/tr/_

İstanbul Hukuk Mecmuası

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Başvuru: 17.08.2021
Revizyon Talebi: 18.08.2021
Son Revizyon Tarihi: 10.01.2022
Kabul: 19.03.2022

Limited Şirket Esas Sermaye Payının Devrine İlişkin Genel Kurul Kararı ve İptal Edilebilirliği

Emine Develi Ayverdi*

Öz

Limited şirket esas sermaye payının devri, birçok bilimsel çalışmaya konu olmasının yanı sıra yargı kararlarına da sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Devir işlemine dair en önemli aşamalardan biri ise kuşkusuz genel kurul onayıdır. Devrin bildirimi üzerine genel kurul onay veya ret yönünde karar alabilir. Genel kurulun onayıyla birlikte devir işlemi geçerlilik kazanır ve esas sermaye payı devralanın mülkiyetine geçer. Genel kurulun, devrin bildiriminden itibaren üç aylık hak düşürücü süre içinde ret kararı alması ise devir sözleşmesini kesin hükümsüz hale getirir. Genel kurul kararına kadar geçen sürede ise esas sermaye payı üzerinde ara tasarruflar gerçekleştirilebilir.

Devir için devreden ortağın iradesinin yanı sıra şirketin iradesinin de aranıyor olması, birçok husumeti gündeme getirmektedir. Bunlardan en sık karşılaşılacak olanı ise devrin reddine veya onayına ilişkin genel kurul kararının iptalidir.

Devrin genel kurul tarafından onaylanması veya reddedilmesi ilişkin kararların iptali davası bünyesinde, üzerinde durulması gereken sorunlar barındırmaktadır. Bilhassa devrin reddine ilişkin genel kurul kararının iptaliyle birlikte, iptali gerektiren hukuka aykırılığın niteliği elverdiği durumda olumlu kararın tespiti davası da açılabilmelidir. Alman ve İsviçre hukuklarını takiben Türk hukukunda da uygulama alanı bulacağını düşündüğümüz bu dava sayesinde, mahkemenin ilamı ile birlikte devir sözleşmesinin hüküm ve sonuçlarını doğurması sağlanarak devreden ortağın menfaati korunabilir.

Bu çalışmada, ifade ettiğimiz sorunlara esas sermaye payının devrine ilişkin alınan genel kurul kararının hukuki niteliği ortaya konulmak suretiyle doktrindeki görüşler ve yargı kararları da ele alınarak çözüm aranmıştır.

Anahtar Kelimeler

Esas Sermaye Payı Devri, Genel Kurul Kararı, Olumlu Kararın Tespiti, Olumlu Oy Kullanma Yükümlülüğünün Aynen İfası, Ara Tasarruflar

The Resolution of the General Assembly in Limited Liability Company Share Transfer and Its Annulment

Abstract

The transfer of shares in a limited-liability company is subject to research and court rulings. Without a doubt, the general assembly's resolution is one of the most important measures. Hence, upon notification regarding the transfer agreement, the general assembly can approve or decline the transfer. With the approval, the transfer becomes valid, and ownership of the share transfers to the buyer. However, if the general assembly declines the transfer within three months after notification, the transfer agreement becomes void until the resolution of the general assembly, and the share can be subject to interim legal transactions.

Consequently, conflicts arise when the company's will is required in addition to the transferrer's will. One of the most likely conflicts to arise is that over the annulment of the resolution.

Annulment cases regarding the decision of approval or rejection of the transfer have different issues to resolve; with the annulment of the resolution of rejection, the determination of an affirmative resolution can be demanded. Following

* **Sorumlu Yazar:** Emine Develi Ayverdi (Dr. Öğr. Üyesi), Sakarya Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı, Sakarya, Türkiye. E-posta: edeveli@sakarya.edu.tr ORCID: 0000-0001-6373-3218

Atıf: Develi Ayverdi E, "Limited Şirket Esas Sermaye Payının Devrine İlişkin Genel Kurul Kararı ve İptal Edilebilirliği" (2022) 80(1) İstanbul Hukuk Mecmuası 81. https://doi.org/10.26650/mecmua.2022.80.1.0003

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License

Swiss and German law, this type of case must be acknowledged by Turkish law, and through this case, the transfer agreement can be deemed valid. This way, the interest of the transferrer will be protected.

The abovementioned issues are addressed in this study by determining the legal aspects of the resolution of the general assembly in a limited-liability company share transfer in light of doctrine and court rulings.

Keywords
Transfer of shares in a limited company, Resolution of the general assembly, Determination of affirmative resolution, Specific performance of the affirmative vote liability, Interim legal transactions

Extended Summary

When transferring the shares of a limited-liability company, the question of whether the transferee is already a partner or a third party requires several measures to be taken as set out in the Turkish Commercial Act numbered 6102, just as in its predecessor, Turkish Commercial Act numbered 6762. Among these regulations, the one that has attracted the attention of doctrine and is discussed in the rulings of the courts is the resolution of the general assembly. The approval of the transfer agreement lies in the hands of the general assembly exclusively and no other organ or person can validify the transfer.

When it comes to coining the legal definition of the resolution of the general assembly, there are numerous factors that need to be considered. The resolution of the general assembly is first the will of the company. It is an isolated legal transaction; therefore, it does not constitute integrity with transfer agreement and notarization. From another perspective, the resolution of the general assembly is a provision of applicability. Furthermore, TTK 595/II, which foresees that for the transaction agreement to be effective, the general assembly must approve the transfer, is a legal bond. However, this requirement is not obligatory.

Following the legal definition, the outcomes of the legal transaction that occurred in the interim (after the transfer agreement but before the resolution of the general assembly) should be clarified. In German law doctrine, it is said that the legal transaction approved by the general assembly first is effective and that the second conflicting transaction is treated as void. We consider this solution a sensible one and acknowledge that it can be implemented in Turkish law. However, the confiscation of the share is an exception, and the transfer cannot be executed.

The rules to be applied to the general assembly do not differ from the general rules. However, we find it necessary to highlight that the transferrer should vote positively in the general assembly. It is his/her obligation to rise from the transfer agreement. Shareholders outside the transfer agreement do not have the liability to vote positively in the general assembly. However, fidelity and good faith binds the shareholders. Apart from these principals bound by the said principles, other shareholders and transferees or transferrers can draw up a voting agreement. We consider that the

claimant of this agreement can demand a specific performance.

The transfer agreement becomes null if the transfer is rejected; therefore, it becomes impossible to fulfill. Provided that the transferrer is at fault in the rejection, it increases his/her liability. However, the approval validates the transfer agreement and the share transfers. If the general assembly does not reject the transfer within three months after notification regarding the transfer is made, approval of the transfer agreement is implied.

The general assembly is not required to justify its rejection. However, we believe that the reason for rejection should be specified in the resolution. Furthermore, good faith and equality draw the line for arbitrariness. In the event of annulment of the resolution regarding rejection, we suggest the possibility of a demand for the determination of an affirmative resolution to validify the transfer agreement. Annulment and determination of an affirmative resolution can be demanded within the same lawsuit. Thus, the outcome of not only the contradiction to the law in voting but also the contradiction to the liability of positive voting of transferrer can be resolved. The ruling validates the transfer agreement.

The resolution of approval can also be annulled; however, if, three months after notification of the transfer agreement have passed without a rejection, the transfer is considered approved by the law and thus cannot be annulled.

Limited Şirket Esas Sermaye Payının Devrine İlişkin Genel Kurul Kararı ve İptal Edilebilirliği

Giriş

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK)[1], tıpkı 6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu (eTTK)'nda olduğu gibi, esas sermaye payı devrini, devir ister ortaklar arasında olsun ister üçüncü kişiye olsun, belirli kurallara tabi kılmıştır. Bu kurallar içerisinde, hem doktrinin ilgisini en çok çeken hem de yargı kararlarında en sık karşılaşılan husus ise esas sermaye payı devrinde alınan genel kurul kararı olmuştur.

Kanun koyucu TTK'da, esas sermaye payı devrinde aranan genel kurul onayına ilişkin eski düzenlemeden ayrılmış ve devir için muhakkak genel kurul onayını arayan eTTK 520/II hükmünün aksine, genel kurul onayı şartının şirket sözleşmesiyle kaldırılabileceğini öngörmüştür. Bu değişiklik sayesinde esas sermaye payı devrinde genel kurul onayı, emredici bir düzenleme olmaktan çıkarılmıştır. Bu düzenlemeyle birlikte, genel kurul onayında eTTK 520/II'nin öngördüğü ağırlaştırılmış nisap (ortaklardan en az dörtte üçünün devre muvafakat etmesi ve bunların esas sermayesinin en az dörtte üçüne sahip olması) yerine basit nisap aranmış olması (TTK 620), esas sermaye payının devrinde kolaylık sağlama amacının güdüldüğünü açıkça ortaya koymaktadır. Son olarak, TTK 593/II'de tanınan esas sermaye payının nama yazılı senede bağlanabilmesi imkânı da yer verilen düzenlemelerle ele alındığında, kanun koyucunun limited şirketin şahıs şirketi olma özelliğini vurgulayan eski yaklaşım yerine, ortaklara şirketi diledikleri noktada konumlandırabilme şansını tanıdığı görülmektedir. Zira ortaklar dilerse hem esas sermaye payı devrinde genel kurul onayı şartını kaldırabilecek hem de esas sermaye payını nama yazılı senede bağlamak suretiyle devir işlemi için senet zilyetliğinin teslimini zorunlu kılabileceklerdir.

Esas sermaye payı devrini, şirket sözleşmesiyle aksi öngörülmedikçe genel kurul onayına tabi kılan TTK 595/II düzenlemesinin ardından, devrin sürüncemede bırakılması suretiyle tarafların zarara uğratılmaları ihtimali TTK 595/VII hükmüyle

[1] Türk Ticaret Kanunu, Kanun Numarası:6102, Kabul Tarihi:13.01.2011, RG 14.02.2011/27846.

önlenmiştir[2]. Bu düzenleme gereğince, devri kabul etmek istemeyen genel kurul, devrin şirkete bildirilmesinden[3] itibaren üç aylık hak düşürücü süre içerisinde ret kararı almak zorundadır[4]. Üç aylık süre hak düşürücü nitelikte[5] olup bildirimin şirketin yetki alanına ulaşması anında işlemeye başlar[6]. Üç aylık ret süresi içerisinde geçerli bir ret kararı alınmadığı takdirde, devir işlemi hüküm ve sonuçlarını doğurmaya başlar. İlgili düzenlemenin mehazını teşkil eden İsviçre hukukunda OR Art. 787'de bu süre altı ay olarak belirlenmiş olsa da kanaatimizce bu süre ihtiyaç duyulandan daha uzundur. Nitekim çoğunlukla az ortaklı olan limited şirketin -sirküler yöntemiyle karar almasına da imkân tanınması karşısında- daha hızlı genel kurul kararı alabilmesi mümkündür. Kanaatimizce TTK 595/VII hükmüyle hem devir taraflarının menfaati korunmuş hem de şirkete gerekli incelemeyi yapıp karar alması için yeterli süre tanınmıştır.

Limited şirkette genel kurulun devredilemez yetkileri TTK 616 hükmünde sayılmıştır. Hükmün birinci fıkrasının g bendinde "*Esas sermaye paylarının devirlerinin onaylanması*" da devredilemeyen yetkiler arasında zikredilmiştir. Dolayısıyla, devre ilişkin onay veya ret kararı alma yetkisi başka bir organa veya

---

[2] Esas sermaye payının nama yazılı senede bağlanabilmesi olanağı karşısında, bu senetlerin kıymetli evrak niteliğini haiz olup olmadığı doktrinde tartışma konusu olmuştur. Esas sermaye payının bağlandığı nama yazılı senedin kıymetli evrak niteliğinde olmadığını savunan yazarların en önemli gerekçesi, esas sermaye payının devredilebilmesi için devir sözleşmesinin noter onaylı olması zorunluluğunun korunmuş olmasıdır. Bu yöndeki görüşler için bkz Şükrü Yıldız, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku* (Arıkan Basım Yayım 2007) 133- 134; Ali Bozer ve Celal Göle, *Kıymetli Evrak Hukuku* (Güncellenmiş ve Genişletilmiş 8. Bası, BTHAE 2020) 7; Hasan Pulaşlı, *Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları* (8. Bası, Adalet Yayınevi 2020) § 2, Nr. 6; Hüseyin Ülgen, Mehmet Helvacı, Arslan Kaya ve N. Füsun Nomer-Ertan, *Kıymetli Evrak Hukuku Yeni Türk Ticaret Kanunu'na, Yeni Çek Kanunu'na ve Yeni Sermaye Piyasası Kanunu'na Göre* (11. Bası, On İki Levha Yayınları 2019) 24; Fırat Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku* (Güncelleştirilmiş 24. Bası, Yetkin Yayınları 2020) 33; Nihat Taşdelen, *Limited Ortaklıklarda Çıkma Çıkarılma ve Fesih* (Yetkin Yayınları 2012) 102. Esas sermaye payının bağlandığı nama yazılı senedin kıymetli evrak niteliğinde olduğu görüşünde olan yazarlar için bkz Ünal Tekinalp, *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku* (4. Bası, Vedat Kitapçılık 2015) Nr 21-11; Reha Poroy, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku II* (14. Bası, Vedat Kitapçılık 2019) Nr 1665c; Murat Alışkan, *Limited Şirket (Tarihçe Niteliği)* (Legal Kitabevi 2013) 157; Abuzer Kendigelen, *Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler Ve İlk Tespitler* (Güncellenmiş 2. Basıdan 3. (Tıpkı) Bası, On İki Levha Yayınları 2016) 498- 499; Hanife Doğrusöz-Koşut, 'Limited Şirkette Nama Yazılı Senede Bağlanmış Esas Sermaye Payının Devir Şartları' (2017) 22 (1) MÜHF-HAD 365, 370.
TTK 595/VII hükmünün devrin sürüncemede bırakılmasını engellediği yönündeki açıklamalar için bkz TTK 595 Madde Gerekçesi; Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi C. III* (3. Bası, Adalet Yayınevi 2018) § 69 N 47; Mehmet Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku* (Güncellenmiş 14. Bası, Beta Basım Yayın 2020) 459; Kendigelen (n 2) 501; Işık Özer, 'Yargıtay Kararları Işığında Limited Şirketlerde Payın Devri ve Payın Hukuki Niteliği' *Prof. Dr. Ersin Çamoğlu'na Saygı Günü – Şirketler Hukukunun Güncel Sorunları Sempozyumu 30 Ekim 2017* (Seçkin Yayıncılık 2019) 175, 185. Esas sermaye payında genel kurul onayının açıkça düzenlenmediği Alman hukukunda, devrin bağlanabileceği diğer şartlar çerçevesinde genel kurul onayının aranabileceği ifade edilmektedir. Ancak bu halde devrin sürüncemede bırakılmasının önüne geçilmesi için ret için bir süre düzenlenmemiştir. Bu nedenle Alman doktrininde devredenin bir eda davasıyla onay talep edebileceği savunulmaktadır.

[3] TTK 595/VII hükmünde "başvuru", hükmün mehazını teşkil eden OR Art 787/II'de ise talep, istem, istek, dilekçe anlamlarını karşılayan "*das Gesuch*" ifadesi kullanılmıştır.

[4] Üç aylık süre TTK 494/III'te anonim şirketin borsaya kote olmayan bağlı nama yazılı payları için verilecek genel kurul onayı için öngörülen süreyle uyumludur.

[5] Bu sürenin hak düşürücü süreyle benzerlik gösterdiği yönünde bkz Halit Aker, 'Anonim ve Limited Şirketlerde Ortaklık Sıfatının Sona Ermesi ve Özellikle Haklı Sebeple Fesih Davasına İlişkin Bazı Değerlendirmeler' (2016) 32 (1) BATİDER 63, 67 dn 8. TTK 596/II hükmünde yer alan ve esas sermaye payının miras, eşler arasındaki mal rejimi ve icra yoluyla geçişinde şirketin iktisabı reddi için öngörülen üç aylık sürenin hak düşürücü süre niteliğinde olduğu yönünde bkz Şükrü Yıldız, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku* (Arıkan Basım Yayım 2007) 146; Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, (n 2) N 1673b; Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* (6. Bası, Adalet Yayınevi 2020) § 36, Nr 55.

[6] Oruç Hami Şener, *Limited Ortaklıklar Hukuku* (Seçkin Yayıncılık 2018) 308; İsviçre hukukunda Hans Rudolf Trüeb iç Marc Amstutz, Peter Breitschmid, Andreas Furrer, Daniel Girsberger, Claire Huguenin, Marklus Müller-Chen, Vito Roberto, Alexandra Rumo-Jungo ve Anton K Schnyder (edr), *Handkommentar zum Schweizer Privatrecht*, (Schulthess Verlag 2007) Art 787, Nr 3.

kişiye devredilemez[7]. Bu düzenleme hasebiyle, şirket sözleşmesinde bu yetkiyi başka organ veya kişilere bırakan hükümler kesin hükümsüz olacaktır; onayın yetkisiz kişiler tarafından verilmesi halinde bu onay hukukî bir sonuç meydana getirmeyecektir[8]. Esas sermaye payı devrine ilişkin TTK 595 hükmünün mehazını teşkil eden İsviçre hukukunda da benzer bir düzenlemeye yer verilmiş ve OR 786/I düzenlemesiyle aranan genel kurul onayının genel kurulun devredilemez yetkilerinden olduğu OR 804/II-8 hükmünde açıkça ifade edilmiştir, her iki düzenlemenin gerekçelerinde de bu husus vurgulanmıştır[9]. Bu noktada vurgulanması gereken en önemli hususlardan biri, iki ortaklı limited şirkette bir ortağın esas sermaye payını diğer ortağa devretmesinde veya tüm ortakların devir işlemine katılmaları halinde yukarıda ifade edilen amacın hasıl olduğu gerekçesiyle genel kurul onayına gerek olmadığı düşüncesinin yerinde olmadığıdır. Eş deyişle, tüm ortaklar esas sermaye payı devrine katılsa dahi, devrin hüküm doğurabilmesi için genel kurul onayı alınması şarttır[10].

Esas sermaye payı devrinin onaylanması sürecine şirket müdürlerinin de dahil olacağı açıktır. Nitekim devir bildirimi şirkete ulaştıktan sonra devir sözleşmesi müdürler tarafından incelenecek ve genel kurul toplantıya çağırılacaktır. Şirket

---

7 Yıldız (n 2) 203; eTTK döneminde aynı yönde bkz Ahmet Türk, 'Limited Şirkette Ortaklık Payının Devri' (1999) 78 Yaklaşım Dergisi 106, 109.

8 Halil Arslanlı, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi, İkinci Kitap- Yedinci Fasıl, Limited Şirketler (Madde 503-556), İkinci Kısım (Limited Şirketler (m.518-535))* (Fakülteler Matbaası 1963) 172; Halil Arslanlı ve Hayri Domaniç, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C.III, Limited Şirketler Hukuku Ve Uygulaması, Hisseli Komandit Şirketler (1989)* 246; Ömer Teoman, *'82- Limited Ortaklık Payının Devri', Yaşayan Ticaret Hukuku, C. I: Hukukî Mütalâalar, Kitap: 8: 1997* (BTHAE 1998) 121; Ertan Demirkapı, *Türk Ticaret Kanunu Ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Ortaklıkta Payın Devri* (Güncel Hukuk Yayınları 2008) 315.Esas sermaye payı devrinin kanun koyucu tarafından genel kurul onayına tabi kılınmadığı Alman hukukunda ise şirket sözleşmesiyle bu yönde bir düzenlemeye yer verilebileceği kabul edilmektedir. Jochem Reichert ve Mark Philippe Weller iç Holger Fleischer ve Wulf Goette (edr) *Münchener Kommentar Zum Gesetz Betreffend Die Gesellschaften Mit Beschränkter Haftung (GmbHG)* (2. Bası, C H Beck 2015) § 15 Rn 398; Walter Bayer iç Marcus Lutter, Peter Hommelhof ve Detlef Kleindiek (edr), *GmbH-Gesetz* (19. Bası, Otto Schmidt Verlag 2016) § 15 Rn 85; Frank Ebbing iç Lutz Michalski ve diğerleri (edr), *Kommentar Zum GbmH-Gesetz* (3. Bası, C H Beck 2017) § 15 Rn 139; Halger Altmeppen ve Günter H. Roth, *Gesetz Betreffend Die Gesellschaften Mit Beschränkter Haftung* (9. Bası, C H Beck 2019) § 15 Rn 100, 107; Thomas Raiser ve Rüdiger Veil, *Recht Der Kapitalgesellschaften* (6. Bası, Vahlen 2015) § 40 Rn 16; Jasper Ute iç Hans-Joachim Priester, Dieter Mayer ve Hartmut Wicke (edr), *Münchener Handbuch Des Gesellschaftsrechts, Band:3: Gesellschaft Mit Beschränkter Haftung* (5. Bası, C H Beck 2018) § 24 Rn 187; Thomas Buß iç Armin Schwerdtfeger (ed), *Gesellschaftsrecht Komme*ntar (3. Bası, Carl Heymanns 2015) § 15 Nr 32.
Onay yetkisinin şirket sözleşmesiyle genel kurula bırakılmış olduğu takdirde, başka kişilerin devre ilişkin onay veya ret yönündeki kararlarının devir sözleşmesini etkilemeyeceği, başka bir ifadeyle bu kararın hukuki sonuç doğurmayacağı kabul edilmektedir. bkz Reichert ve Phlippe (n 8) § 15 Rn 423; Ebbing (n 8) § 15 Rn 148.

9 Botschaft, s. 3205, 3186. Aynı yönde açıklama için bkz Rino Siffert, Pascal Marc ve Martin Petrin, *GmbH-Recht Revidiertes Recht Der Gesellschaft Mit Beschränkter Haftung (Art 772-827 OR), SHK- Stämpflis Handkommentar* (Stämpfli Verlag AG 2008) Art 786 Nr 6.

10 Yargıtay'ın bu yönde yorumlanabilecek bir kararında aynen şu ifadeler yer almaktadır: "*Davacının, diğer ortak olan R..'ye hissesini noterden 18/03/2014 tarihinde devrettiği, devrin tescili için davalı şirkete noterden gönderdiği ihtarnamenin 04.08.2015 tarihinde tebliğ edildiği anlaşılmaktadır. 6102 sayılı TTK'nın 595/son fıkrasına göre hisse devrinin tescili için yapılan başvuru, şirket genel kurulu tarafından 3 ay içerisinde red edilmediği takdirde onay vermiş sayılır. Bu hüküm doğrultusunda hisse devrinin onay tarihinden itibaren şirkete karşı geçerli hale geleceği ve onay tarihi itibarıyla ortaklık devrinin gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Bu nedenle genel kurulca 04/11/2015 tarihinde gerçekleştiğine karar verilmesi gerekirken 18/03/2014 tarihli devir sözleşmesi tarihinden itibaren devrin gerçekleştiğine karar verilmesi doğru görülmemiş, hükmün açıklanan bu sebeple bozulması gerekmiş ise de...*" Yargıtay 11 HD, 10438/ 2765, 16.4.2018. Oruç Hami Şener, *Yeni TTK Döneminde Anonim ve Limited Ortaklıklara İlişkin Verilen Yargıtay Emsal Kararlarının Değerlendirilmesi* (2. Bası, Seçkin Yayıncılık 2020) 627. Yargıtay'ın aksi yöndeki kararı için bkz Yargıtay 11 HD, 8782/ 5877, 30.10.2017. Bu kararda Yargıtay, devir işleminin bir tarafında şirketin iki ortağı diğer tarafında ise üçüncü ortağın bulunduğu takdirde genel kurul onayı aranmayacağına hükmetmiştir. Karar metni için bkz Abuzer Kendigelen ve Diğerleri, *Yargıtay ve Hukuk Ceza Dairelerinin Türk Ticaret Kanunu'na İlişkin Kararları 2017* (On İki Levha Yayıncılık 2018) 281.

sözleşmesiyle esas sermaye payı devrinin reddi için öngörülen haklı sebebin mevcut olduğu halde dahi, devre ilişkin bildirimi alan müdürlerin haklı sebebin mevcudiyetini tespit ederek kendiliğinden ret kararı vermesi de mümkün değildir. Nitekim genel kurul, şirket sözleşmesinde gösterilen sebep mevcut olmasına rağmen devre onay verebilir ve esas sözleşmeye aykırılık teşkil eden bu karar aleyhine üç ay içerisinde iptal davası açılmazsa, iptal edilebilirlik müeyyidesinden kurtulur.

Genel kurulun devredilemez yetkilerinden olduğunu ifade ettiğimiz bu onama, özünde bir genel kurul kararıdır. Dolayısıyla bu kararın geçersizliği, diğer genel kurul kararlarında olduğu gibi, gündeme gelebilir. Geçersizlik halleri, tüm genel kurul kararları için cari olan haller dışında devre özgü birtakım durumlardan da kaynaklanabilir. Genel kurul kararını geçersiz kılan hallerin mevcudiyeti hasebiyle mahkeme tarafından kararın iptal edilmesi, devir sözleşmesi açısından ayrıca inceleme konusu yapılmalıdır. Zira, genel kurul onayına kadar askıda olan devir sözleşmesi, onayla birlikte hüküm ifade etmeye başlar. Ardından bu kararın iptal edilmesi halinde ise iptale ilişkin mahkeme kararı geçmişe etkili olup, devrin tüm hukuki sonuçlarını ortadan kaldırır. Bu durumda tarafların hukuki konumlarına ilişkin bir düzenleme mevcut değildir. Devrin reddedilmesi halinde ret kararının geçersizliği ise bir önerinin reddine ilişkin olumsuz kararın iptali anlamına geleceğinden, tarafların menfaatlerinin korunması çerçevesinde ayrıca ele alınmalıdır.

Devre ilişkin aranan genel kurul onayı şartının hukuki niteliğinin ortaya açıklanması[11], yukarıda ortaya koymaya çalıştığımız sorunların çözümü için elzemdir. Zira bu sayede, devir sözleşmesi genel kurulca onaylanıncaya kadar geçen sürede devre konu esas sermaye payı üzerinde gerçekleştirilebilecek hukuki işlemlerin, bir diğer ifadeyle ara tasarrufların akıbeti doğru bir şekilde tespit edilebilir. Aynı şekilde, onay veya redde ilişkin genel kurul kararının mahkeme tarafından iptal edilmesinin devir sözleşmesini nasıl etkileyeceği de doğru bir şekilde değerlendirilebilir. Bu sorulara cevap verilmesi amacıyla, öncelikle genel kurul kararının hukuki niteliği açıklanarak genel kurul kararının alınmasına ilişkin genel esaslara yer verilecek, ardından gündeme gelebilecek sorunlara tek tek değinilecektir.

I. Genel Kurul Kararının Hukukî Niteliği

Esas sermaye payı devrinde aranan genel kurul onayıyla, şirketin devri onaylama yönündeki iradesi tecelli eder[12]. Dolayısıyla devrin onaylanmasına yönelik genel kurul kararının en önemli niteliği şirketin iradesini teşkil etmesidir.

[11] TTK 595 hükmünün gerekçesinde, genel kurul onayının niteliğine ilişkin olarak yalnızca onaya kadar geçen sürede devir işleminin askıda hükümsüz olduğu ibaresi yer almaktadır.

[12] Genel kurul kararlarının hukukî niteliğinde ilişkin açıklamalar için bkz Yahya Deryal, 'Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının Hukukî Niteliği', *Prof. Dr. Fahiman Tekil'in Anısına* (Beta Yayıncılık 2003) 380.

Devir sözleşmesindeki imzaların noter tarafından onaylanmasından sonra alınacak genel kurul kararı, devir sözleşmesinin akdedilmesi ve noterce onaylanması işlemlerinden ayrı, münferit bir hukukî işlemdir. Bir diğer ifadeyle genel kurul onayı, esas sermaye payının devrine ilişkin tasarruf işlemlerinin bir parçası değildir. Öyle ki bu hukukî işlemin varlığı, şirketin tüm ortaklarının devre taraf olması halinde dahi aranır. Örneğin iki ortaklı bir limited şirkette, bir ortağın kendine ait esas sermaye payını aynı şirkette ortak olan birine devretmek istemesi durumunda da devrin onaylanmasına ilişkin bir genel kurul kararı alınması zorunludur[13]. Devrin taraflarının, devre onay verecek genel kurulu oluşturduğundan bahisle bir genel kurul kararına gerek olmadığı düşüncesi isabetsiz olacaktır[14].

Başka bir açıdan genel kurul onayı, bir uygulanabilirlik şartıdır. Uygulanabilirlik şartı, doktrinde, hukuki işlemin istenen sonucu doğurmasını sağlayan bir tamamlayıcı unsur olarak nitelendirilir ve örnek olarak hukuki işlemin onanması gösterilir[15]. Her ne kadar TTK 595/II düzenlemesinin devrin onayla geçerli olacağı yönündeki lafzı, genel kurul onayının bir "geçerlilik şartı"[16] olduğu izlenimini doğursa da aslında devir işleminin istenen sonucu doğurması için aranan bir tamamlayıcı unsur söz konusudur. Bu yönüyle devre verilecek genel kurul onayı, genel kurulun birtakım kararlarını imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu (İPSÖK)nun onayına tabi kılan TTK 454 hükmü ile benzerlik arz eder[17]. Her iki halde de onaya kadar geçen sürede gerçekleştirilen hukukî işlem askıda hükümsüzdür.

---

13 Ersin Çamoğlu, *Limited Ortaklıklar Hukukunun Temel İlkeleri* (Vedat Kitapçılık 2020) Nr 52. Yargıtay'ın bu yönde yorumlanabilecek bir kararında şu ifadelere yer verilmiştir: "*Davacının, diğer ortak olan R..'ye hissesini noterden 18/03/2014 tarihinde devrettiği, devrin tescili için davalı şirkete noterden gönderdiği ihtarnamenin 04.08.2015 tarihinde tebliğ edildiği anlaşılmaktadır. 6102 sayılı TTK'nın 595/son fıkrasına göre hisse devrinin tescili için yapılan başvuru, şirket genel kurulu tarafından 3 ay içerisinde red edilmediği takdirde onay vermiş sayılır. Bu hüküm doğrultusunda hisse devrinin onay tarihinden itibaren şirkete karşı geçerli hale geleceği ve onay tarihi itibarıyla ortaklık devrinin gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Bu nedenle genel kurulca 04/11/2015 tarihinde gerçekleştiğine karar verilmesi gerekirken 18/03/2014 tarihli devir sözleşmesi tarihinden itibaren devrin gerçekleştiğine karar verilmesi doğru görülmemiş, hükmün açıklanan bu sebeple bozulması gerekmiş ise de...*" Yargıtay 11 HD, 10438/ 2765, 16.4.2018 (Karar metni için bkz Şener (n 10) 627).

14 Esas sermaye payı devrinde devir işleminin bir tarafında şirketin iki ortağı diğer tarafında ise üçüncü ortağın bulunduğu uyuşmazlıkta Yargıtay, genel kurulun devre onay vermiş sayılacağını ifade etmiştir. Yargıtay 11 HD, 8782/5877, 30.10.2017 (Karar için bkz Kendigelen (n 10) 281).

15 Nedim Peter Vogt, *Die Zustimmung Des Dritten Zum Rechtsgeschaft: Einwilligung, Ermachtigung, Genehmigung und Vollmacht im Schweizerischen Privatrecht* (Schulthess Verlag 1982) 15, 27; Fikret Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (25. Bası, Yetkin Yayınları 2020) 128 Nr 337; Kemal Oğuzman ve Turgut Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler C.I* (18. Bası, Vedat Kitapçılık 2020) 189 Nr 556; Gökhan Antalya, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler C. V/ 1,1* (2. Bası, Seçkin Yayıncılık 2019) 157 N 535.

16 Kurucu unsurlar dışında kalan ve hukuki işlemin geçerlilik kazanması, geçerli sonuç doğurması için öngörülen şartlar olarak tanımlanabilen geçerlilik şartlarına örnek olarak fiil ehliyeti, şekil şartı, sözleşmenin içeriğinin mümkün olması ve resmi bir makamın işleme katılması gösterilebilir. Devrin onaylanması ise bu çerçevede değerlendirilemez.

17 İPSÖK onayını uygulanabilirlik şartı olarak nitelendiren hakim görüş için bkz Abuzer Kendigelen, 'Anonim Ortaklıkta İmtiyazlı Paylara İlişkin Değişiklik Önerileri', *Prof. Dr. Fahiman Tekil'e Armağan* (Beta Yayıncılık 2003) 321, 321; Bahtiyar (n 2) 156; Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi C. II* (3. Bası, Adalet Yayınevi 2018) § 41, N 164; Erdoğan Moroğlu, *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü* (9. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2020) 208; Güzin Üçışık ve Aydın Çelik, *Anonim Ortaklıklar Hukuku C. I* (Adalet Yayınevi 2013) 226; Betül Aktaş, *İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu* (On İki Levha Yayıncılık 2019) 240 vd.; Yargıtay 11 HD, 2581/ 5385, 30.5.2002; Yargıtay 11 HD, 13857/ 10355, 28.10.2004 (Karar için bkz Erdoğan Moroğlu ve Abuzer Kendigelen, *İçtihatlı-Notlu Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat* (10 Bası, On İki Levha Yayıncılık 2014) 359, 360). Farklı yönde bkz Reha Poroy, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu, *Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku* (11. Bası, Vedat Kitapçılık 2009) N 807; Fatih Arıcı, 'İmtiyazlı Paylar' iç Arslan Kaya ve diğerleri (edr), '*Yürürlüğünün 7. Yılında ve Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu -III- (Tebliğler ve Tartışmalar) 18 Ekim 2019* (On İki Levha Yayıncılık 2020) 183 ff.

Esas sermaye payının devrinde tasarruf işlemleri dışında, şirket tarafından ek bir adım daha atılmasını öngören ve devrin hüküm ve sonuç doğurmasını genel kurul onayına bağlayan TTK 595/II hükmü, bu yönüyle bağlam teşkil etmektedir. Nitekim, payın devrini sınırlandıran, belirli şartlara bağlayan ya da tamamen yasaklayan düzenlemeler, bağlam hükmü olarak ifade edilir[18]. Kanun koyucu, şirket sözleşmesinde yer alacak bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmadan genel kurulun devri reddetmesine imkân tanınmıştır. Bu düzenleme ışığında, esas sermaye payı devrinde genel kurul onayı şartının kanunî bağlam olduğu kabul edilmelidir[19]. Bununla birlikte, bu düzenleme emredici nitelikte değildir[20].

Esas sermaye payının devrine ilişkin bu bağlam, kanun koyucu tarafından düzenlendiği için bir hukukî koşul[21] teşkil etmektedir[22]. Bu nitelendirmenin önemi ise devre onay verilmesi halinde bu onayın geçmişe dönük etki doğurmasıdır. Bu tespit, devre verilecek genel kurul onayının TBK 170 vd. hükümleri çerçevesinde

---

[18] Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 2) N. 1145; Hasan Pulaşlı, *Bağlı Nama Yazılı Pay Senetleri* (Dayınlarlı Yayıncılık 1992) 111 vd.

[19] Aynı yönde bkz Şener (n 6) 306; Yıldız (n 2) 141; Türk (n 7) 108-109; Pulaşlı (n 2) § 69, Nr 31; Hanife Doğrusöz-Koşut, *Limited Şirkette Oy Hakkı* (Vedat Kitapçılık 2021) 247; H. Ali Dural, 'Limited Şirket Esas Sermaye Payının Miras, Eşler Arası Mal Rejimi ve İcra Yoluyla Edinilmesine İlişkin TTK m. 596 Düzenlemesi Üzerine Düşünceler ve Eleştiriler' (2018) 6 (1) KHÜHFD 111, 112; Özer (n 2) 182. Özer, aynı görüşü kabul eden yazarlara yaptığı atıfta Biçer/ Hamamcıoğlu'nun ortak eserini göstermişse de yazarlar eserde bu yöndeki hükmü sadece bağlam olarak nitelendirmektedirler. Bkz Levent Biçer ve Esra Hamamcıoğlu, 'Limited Ortaklıkta Esas Sermaye Payının Rehni' (2013) 1 (2) KHÜHFD 59, 81.
İsviçre hukukunda "kanunî bağlam" olduğu yönünde bkz Martin Nussbaum, Reto Sanwald ve Markus Scheidegger, *Kurzkommentar zum neuen GmbH-Recht* (Cosmos Verlag 2007) Art 786 Nr 3; Trüeb (n 6) Art 786, Nr 1; Christoph Feuz, *Das mitgliedschaftliche Treuepflichtregime der GmbH* (Schweizer Schriften zum Handels- und Wirtschaftsrecht, Band 340) (Dike Verlag AG 2017) 56 N 66. Lukas Handschin, 'Gesellschaftsanteile und Gesellschafterversammlung – die Willensbildung in der GmbH- die Konzernlietung der GmbH' iç Peter Böckli ve Peter Forstmoser (edr), *Das neue Recht der Schweizer GmbH-Recht* (Schulthess Juristische Medien AG 2006) 79.
Pulaşlı'ya göre kanunî bağlam kavramı, ayrıca bir esas sözleşme hükmü gerekmeksizin şirketin devri kabulden kaçınabileceği halleri karşılamaktadır. Pulaşlı (n 18) 120 vd. Aynı yönde Ünal Tekinalp, *Anonim Ortaklıkta Yeni Bağlam Sisteminin Esasları Pay Defteri Hukuku ile* (Vedat Kitapçılık 2012) N 3-01. Anonim şirket bağlı nama yazılı payların devri açısından kanunî bağlam- iradî bağlam ayrımı, bağlamın amacı açısından yapılmıştır. Akın'a göre, kanuni bağlam hükümleri sermaye taahhüdünün yerine getirilmesini temin ederek şirketin alacaklılarını korurken, sözleşmesel bağlam hükümleri ortak çevresinin ve bu sayede şirketin menfaatinin korunmasına yöneliktir. Anonim şirkete kanun koyucu tarafından tanınan ve esas sözleşmede ayrıca öngörülmesi gerekmeyen kaçış klozu kullanılması imkânı ve yediemin sıfatıyla hisseye malik olunduğu halde onay verilmemesinin de amacı ortak çevresini korumak olduğu için -esas sözleşmede yer almamalarına rağmen- sözleşmesel bağlam teşkil eder. Murat Yusuf Akın, *Anonim Ortaklıkta Bağlı Nama Yazılı Hisseler* (Vedat Kitapçılık 2014) 169, 170. Benzer bir ayrım limited şirketler açısından da yapılabilir. Zira TTK'da 6335 sayılı Kanunla yapılan değişiklik ile limited şirketlerde sermaye borcunun ödenmesi açısından anonim şirketler ile aynı kural kabul edilmiştir. Ardından ilgili düzenlemelerde 7099 sayılı Kanunla yapılan değişiklik sonrası, tescilden önce nakit sermaye ödeme zorunluluğu tamamen kaldırılmıştır. Dolayısıyla esas sermaye payı devrinde devralanın ödeme kabiliyetinin bulunup bulunmadığının araştırılmasında şirketin menfaati vardır. Bu değişiklik nedeniyle, devralanın ödeme gücünün şüpheli görülmesi halinde teminat istenebileceğine ilişkin TTK 595/VI düzenlemesinin yalnızca ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinin öngörüldüğü hallere hasredilmemesi gerekir. İlk yirmi dört ay boyunca sermaye taahhütlerinin ödenmemesi halinde limited şirket ortağının oy hakkının bulunmayacağı yönünde bkz Hakan Bilgeç, '7099 sayılı Kanun ile Yapılan Limited Şirkette Nakdi Sermaye Payının Ödenmesine İlişkin Değişikliğin Ortakların Oy ve Kâr Payı Hakları Üzerindeki Etkileri' (2019) (143) TBBD 235, 243.

[20] TTK 595 hükmü ile benzer bir düzen öngörülen İsviçre hukukunda aynı yönde açıklamalar için bkz Siffert, Fischer ve Petrin (n 9) Art 786 Nr 4; Botschaft 3185 ff.

[21] Hukukî koşula ilişkin açıklamalar için bkz Haluk Nami Nomer, *Beklenen Haklar Üzerindeki Tasarrufların Hukukî Sonuçları* (Beta Yayıncılık 2002) 97. Kanun tarafından öngörülen koşulların hukuki koşul olduğu yönünde bkz Kemal Tahir Gürsoy, 'Ölüme Bağlı Tasarruflarda Şart ve Mükellefiyet' (1954) 11 (1-2) AÜHFD 371, 402 ff; Hasan Pulaşlı, *Şarta Bağlı İşlemler ve Hukukî Sonuçları* (Dayınlarlı Yayınları 1989) 83 vd.; Lale Sirmen, *Türk Özel Hukukunda Şart* (Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 1992) 84 vd.; Turgut Akıntürk, 'Şart ve Mükellefiyet Kavramları Üzerine Bir İnceleme' (1970) 27 (3) AÜHFD 219, 227; Eren (n 15) 1291 Nr 3622; Nomer (n 21) 96.

[22] Özer (n 2)182; eTTK döneminde Demirkapı (n 8) 311 vd.

geciktirici koşul olarak nitelendirilmesine de engeldir[23]. Zira geciktirici koşul, etkisini ileriye dönük olarak doğurmaktadır. Ancak önemle ifade etmeliyiz ki, hukuki koşulun geçmişe etkili olması, hukuki işlemin hüküm doğurduğu anı belirlememekte; tarafların onaydan önce dahi borcun gereği gibi ifasını engelleyecek hareketlerden kaçınmaları gerektiğini ifade etmektedir[24]. Bu esas, devir işlemine genel kurul tarafından onay verilmesi halinde, devrin genel kurul karar tarihinde hüküm ve sonuçlarını doğurmaya başlaması sonucuna yol açar[25]. Ayrıca genel kurul onayı, Türk-İsviçre hukuklarının aksine Alman hukukunda BGB § 182- 185 hükümlerinde açıkça düzenlenmiş olan hukukî işlemin onanması olarak nitelendirilebilir[26]. Genel kurul onayı bu açından, yasal temsilcinin sınırlı ehliyetsizin gerçekleştirdiği işleme onay vermesi ve yetkisiz temsilde temsil olunanın temsilcinin işlemine onay vermesi halleriyle benzerlik gösterir[27]. Bu çerçevede, henüz onay verilmediği aşamada devir işlemi askıda hükümsüzken onay verilmeyeceğinin kesinleşmesi halinde devir kesin hükümsüz olur.

II. Ara Tasarruflar

Limited şirket esas sermaye payının devrine ilişkin sözleşme, daha önce ifade edildiği üzere, genel kurul tarafından onaylanıncaya kadar askıda hükümsüzdür. Dolayısıyla, devir sözleşmesindeki imzaların noter tarafından onaylanmasından genel kurul onayına kadar geçen sürede, esas sermaye payı henüz devralanın mülkiyetine geçmemiştir. Bu nedenle, bu ara dönemde devre konu esas sermaye payının devrine ilişkin bir ikinci devir sözleşmesi akdedilmesi yahut esas sermaye payı üzerinde sınırlı aynî hak tesis edilmesi söz konusu olabilir. Bu halde hangi devir işleminin hüküm doğuracağı yahut esas sermaye payının sınırlı aynî hakla yüklü olarak mı yoksa bu haktan ari mi devrolunacağı hususlarının çözüme kavuşturulması gerekmektedir.

---

[23] Geciktirici koşulun ileriye dönük etkisine ilişkin olarak bkz Kemal Oğuzman ve Turgut Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler C.II* (15. Bası, Vedat Kitapçılık 2020) 521 Nr 1514; Eren (n 15) 1306 Nr 3668. Tarafların geciktirici koşulda geçmişe etkiyi kabul etmesi halinde ise bu anlaşma koşul gerçekleşinceye kadar geçen sürede doğan faydaların kime ait olduğunu tespite yarayacaktır. Nomer (n 21) 85.

[24] Nomer (n 21) 103.

[25] Alman hukukunda esas sermaye payı devrinin genel kurul tarafından onaylanması halinde, devir sözleşmesinin akdedilme tarihinden itibaren hüküm ve sonuçlarını doğurmaya başlayacağı ifade edilmektedir. Esas sermaye payı devrinde genel kurul onayı için bkz Reichert ve Weller (n 8) § 15 Rn 404; Bayer (n 8) § 15 Rn 88; Harald Bartl ve Angela Bartl, *GmbH-Recht Heidelberger Kommentar (HK- GmbH-Recht)* iç Harald Bartl, Angela Bartl Helmar Fichtelmann, Detlef Koch, Ebelhard Schlarb ve Michaela C Schmitt (edr) (8. Bası, C.F. Müller 2019) § 15 Rn 10; Stephan Brandes, *GmbHG- Kommentar zum GmbH-Gesetz* iç Reinhard Bork ve Carsten Schäfer (edr) (3. Bası, De Gruyter 2015) § 15 Rn 15; Dirk A Verse, *Gesellschaftsrecht* iç Martin Henssler ve Lutz Strohn (3. Bası, C. H. Beck 2016) § 15 Rn 95; Ebbing (n 8) § 15 Rn 156. Alman hukukunda bu görüşün temeli, hukuki işlemlerde icazeti konu alan BGB § 184 hükmüdür.

[26] Vogt, esas sermaye payı devrinde aranan genel kurul onayını, "*dolaylı menfaat katılımı nedeniyle aranan onay*" ("Zustimmung kraft mittelbarer Interessenbeteiligung") olarak nitelendirmiştir. Vogt (n 15) 51.

[27] Yetkisiz temsil açısından TBK 46/II ve Oğuzman ve Öz (n 15) 257 Nr 761; Antalya (n 15) § 21 N 2920; sınırlı ehliyetsiz açısından TMK 451/II ve Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay-Özdemir, *Kişiler Hukuku* (19. Bası, Filiz Kitabevi 2020) 103 Nr 314; Mustafa Dural ve Tufan Öğüz, *Türk Özel Hukuku, C.II, Kişiler Hukuku* (21. Baskı, Filiz Kitabevi 2020) 89 Nr 457.

Genel kurul onayı alınıncaya kadar askıda hükümsüz olan devir sözleşmesi, hukuki koşul teşkil ettiğini ifade ettiğimiz onayla birlikte hüküm ve sonuçlarını doğurmaya başlar[28]. Her ne kadar genel kurul onayı geçmişe etkiliyse de hukuki koşulda geçmişe etkililiğin özelliğinden ötürü devir sözleşmesi, şekil şartları tam olduktan yani imzaları noter tarafından onaylandığı tarihten itibaren değil, genel kurul karar tarihinden itibaren hüküm ve sonuçlarını doğurmaya başlar.

Genel kurul onayının hukuki koşul olması, koşul gerçekleşinceye kadar tasarrufların koşulun hükümlerini zedelediği ölçüde geçersiz olduğunu düzenleyen TBK 171/III hükmünün uygulanmasına engeldir. Nitekim Demirkapı'nın da ifade ettiği üzere genel kurul onayına ilişkin düzenleme, devredenin tasarruf yetkisini devralanı koruma amacıyla kısıtlamamakta, şirketin ortak çevresini korumadaki menfaatini gözetmektedir[29]. Bu nedenle ara tasarruflara uygulanacak bir pozitif düzenlemeden bahsedilemeyecektir. Ancak ara tasarrufların akıbetinin belirlenmesinde, Türk-İsviçre hukuklarının aksine hukuki işlemin onaylanmasını açıkça düzenleyen Alman hukuku düzenlemesinden faydalanılması düşünülebilir. Alman hukukunda ara dönemde gerçekleştirilen işlemlere açıklık getiren BGB § 184/II hükmü, onaylayan kişi tarafından gerçekleştirilen tasarruflar ile cebri icra, müsadere ve iflas işlemlerinin onamanın geriye etkisi yoluyla geçersiz kılınmasının mümkün olmadığını düzenlemekte olup, bunlar dışında kalan işlemlerin ise geçersiz olduğunu düzenlemektedir. Bu hüküm nedeniyle, Alman doktrininde, esas sermaye payı devri genel kurul onayına bağlandığı takdirde, birbiriyle çelişen devir işlemi ve ara tasarruftan hangisine önce onay verilirse onun geçerli olacağı, diğer işlemin ise geçersiz olacağı ifade edilmektedir[30]. Alman hukukunda kabul edilen bu çözüm kanaatimizce esas sermaye payı devrinde de kabul edilmelidir[31]. Bu kabulü birkaç örnekle açıklamak gerekirse;

A, esas sermaye payını devretmek üzere B ile 01.05.2021 tarihli ve noter onaylı devir sözleşmesi akdetmiş, ardından 05.05.2021 tarihinde C ile noter onaylı bir devir sözleşmesi akdetmiştir. Genel kurul 10.05.2021 tarihinde sehven her iki devir işlemini de onaylamıştır. Esas sermaye payının iki farklı kişiye devredilmesi sonucunu doğuran bu ihtimalde, ara dönemde gerçekleştirilen işlem ilk işlem ile çeliştiği için geçersizdir. Bu durumda A ile B arasındaki devir sözleşmesi genel kurul onayından

---

[28] Limited şirket azami ortak sayısı TTK 573 düzenlemesi ile elli olarak belirlenmiştir. Ne mehaz düzenlemede ne de Alman hukukunda karşılığı olan bu hüküm Fransız Ticaret Kanunu'ndan mülhem olup, ortak sayısının elliyi aşmasının yaptırımı öngörülmemiştir. Doktrinde bu konuya ilişkin farklı görüşler ileri sürülmüştür. Yıldız, Fransız hukukunda öngörülen yaptırıma yorum yoluyla ulaşılabilir, yani bir yıl içerisinde ortak sayısı ellinin altına düşürülmez yahut anonim şirkete dönüşmezse şirket kendiliğinden sona erer. Yıldız (n 2) 71. Alışkan'a göre ortaklar bu halde haklı nedenle fesih davası açabilir. Alışkan (n 2) 100. Çamoğlu'na göre ise elliyi aşan kısma ilişkin işlemler batıl sayılmalıdır. Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 2) N 1640c.

[29] Demirkapı (n 8) 232.

[30] Reichert ve Weller (n 8) § 15 Rn 406; Bayer (n 8) § 15 Rn 88; Wolfgang Servatius, *Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung* iç Adolf Baumbach ve Alfred Hueck (edr) (21. Bası, C. H. Beck 2017) § 15 Rn 47.

[31] Bu çözümü genel olarak hukuki işlemlerin onanmasında kabul eden görüş için bkz Nomer (n 21) 85.

itibaren hüküm ve sonuçlarını doğurmaya başlayacak, C ile gerçekleştirilen devir sözleşmesi ise geçersiz olacaktır.

A, esas sermaye payını devretmek üzere B ile 01.05.2021 tarihli ve noter onaylı bir devir sözleşmesi akdettikten sonra, devre konu esas sermaye payı üzerinde C lehine intifa hakkı tesis etmek amacıyla 05.05.2021 tarihli bir intifa sözleşmesi akdetmiş; genel kurul her iki tasarrufu da 10.05.2021 tarihinde onaylamıştır. Bu halde, bir önceki örnekte olduğu gibi, ara dönemde gerçekleştirilen hukuki işlem devir işlemiyle çeliştiği için geçersiz olacaktır. Zira, devredilen esas sermaye payı üzerinde artık tasarruf yetkisi A'da olmadığı için, intifa hakkı tesis edilmesi mümkün değildir.

A, esas sermaye payı üzerinde intifa hakkı tesis etmek üzere B ile 01.05.2021 tarihli ve noter onaylı bir intifa sözleşmesi akdettikten sonra, aynı esas sermaye payını devretmek amacıyla 05.05.2021 tarihinde C ile devir sözleşmesi akdetmiş ve sözleşmenin imzaları noterce onaylanmıştır. 10.05.2021 tarihinde genel kurul her iki işlemi de onaylamıştır. Bu ihtimalde ise, esas sermaye payı üzerinde intifa hakkı sahibi olanın hak ve yetkileri devir işleminden etkilenmeyeceği için, esas sermaye payının intifa hakkıyla yüklü olarak devredildiği kabul edilmelidir.

Ara dönemde gerçekleştirilebilecek tasarruflardan olan intifa hakkı tesisinde genel kurul onayı şartının kaldırılması veya rehin hakkı tesisinde ayrıca genel kurul onayı şartı aranmaması hallerinde ise sınırlı ayni hak tesisi devir işleminden önce hüküm ve sonuç doğuracağından ve devir işlemi ile çelişmediğinden esas sermaye payı sınırlı ayni hakla yüklü olarak devredilmiş olur.

BGB § 184/II'nin bu şekilde esas sermaye payı devrinde uygulanması kabul edildiği için bu hükümde öngörülen istisnaların da aynı şekilde uygulanabilmesi gereklidir. Bu nedenle, esas sermaye payını devreden ortağın alacaklılarının, devre konu esas sermaye payını haczetmesi veya ortağın bu dönemde iflas etmesi halinde, sonradan genel kurul tarafından devre onay verilmiş olsa dahi devir işlemi hukuki sonuç doğurmaz. Esasen bu sonuca, hukuki işlemlere ilişkin genel hükümler çerçevesinde de ulaşılabilir. Nitekim, esas sermaye payının haczi yahut devreden ortağın iflası, onun genel kurul onayı esnasında haiz olması gereken tasarruf yetkisini kısıtlamakta (İİK 86/I ve İİK 191/I); bu nedenle devir işlemi geçerlilik kazanamamaktadır.

III. Genel Kurul Toplantısına İlişkin Esaslar

A. Toplantı Usulü ve Çağrıya Yetkili Kişiler

Esas sermaye payının devrinin onaylanmasına ilişkin genel kurul kararı, olağan veya olağanüstü genel kurul toplantısında alınabileceği[32] gibi bu toplantı çağrılı veya çağrısız olarak gerçekleştirilebilir. Hatta bu kararın İsviçre doktrininde de kabul edildiği üzere[33], TTK ile Türk hukukunda kabul edilen sirküler yöntemiyle alınması da mümkündür[34].

Kararın sirküler yöntemiyle alınabilmesi, devir sözleşmesi taraflarına, devreden ortağa sirküler yöntemiyle karar alma sürecini başlatma yükümlülüğü yüklenmesini mümkün kılmaktadır. Ayrıca TTK 595/VII uyarınca devir sözleşmesi kendilerine bildirilen müdürlerin de bu süreci başlatması mümkündür[35]. Bu usulde karar alınması için önerinin tüm ortaklara sunulması[36] ve hiçbir ortağın sözlü görüşme talep etmemiş olması gerekir. Bir kısım ortağın devre onay vermemesi alınan kararın geçerliliğini değil, sonucunu etkileyecektir[37]. Dolayısıyla bu halde karar için basit nisap sağlanıyorsa devre onay verilmiş olur, verilen olumsuz oylar nisabın sağlanmasını engelliyorsa onay talebi reddedilmiş olur.

Genel kurul toplantısı için çağrının kim tarafından yapılacağı hususunda esas sermaye payı devrine özgü bir düzenleme bulunmamakla birlikte, bu karar açısından değerlendirilmesi gereken birkaç nokta bulunmaktadır. Öncelikle, şirket sözleşmesiyle genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi bir veya birkaç ortağa yahut esas sermaye payına tanınabilir[38].

---

[32] Yargıtay, bir kararında esas sermaye payı devir sözleşmesi ile bu sözleşmenin onayına ilişkin olağanüstü genel kurul karar tarihlerinin birbirine çok yakın olmasını, esas sermaye paylarının daha önce anlaşılan değerin çok altında bir değerle satılmış olması ve paranın tahsiline ilişkin davadan feragat edilmiş olması gibi diğer başka hususlarla birlikte değerlendirerek isnat edilen resmi belgede sahtecilik ve dolandırıcılık suçunun işlenip işlenmediğine ilişkin değerlendirmede göz önüne alınması gerektiğini şu ifadelerle belirtmiştir: *"şüphelinin 15/03/2016 tarihli dilekçe ekinde yer alan "Yazılı İfademdir" başlıklı yazı içeriğinde de "..... İç ve Dış Ticaret Ltd. Şti de hissedarı olduğum % 38 hisseyi ...'nın talebi üzerine ...'ye iade amaçlı devrettim." şeklinde beyanda bulunduğu ve devir sözleşmesinden 1 gün sonra bahse konu devrin 11/12/2015 tarihli olağanüstü ortaklar genel kurul kararı ile .... İç ve Dış Ticaret Limited Şirketince onaylandığı, ..., göz önüne alındığında, şüphelilerin birtakım hukuki işlemler yapmak suretiyle resmi belgede sahtecilik ve dolandırıcılık suçlarını işleyip işlemediklerine, şüphelilerin üzerlerine atılı bulunan suçların unsurlarının oluşup oluşmadığına dair delillerin takdir ve değerlendirmesinin mahkemesince incelenmesi gerektiği gözetilmeksizin..."* Yargıtay 15 CD, 15679/10831, 15.5.2017. (Karar için bkz Lexpera İçtihat Bankası, erişim tarihi: 3.12.2019).

[33] Trüeb (n 6) Art 787, Nr 3

[34] Doğrusöz- Koşut (n 19) 248. Her türlü genel kurul kararının sirküler tipi karar alma yöntemiyle alınabileceği yönünde bkz Levent Biçer ve Esra Hamamcıoğlu, 'Limited Şirket Genel Kurulunda Yetersayılar' (2017) 16 (2) İKÜHFD 343, 374.

[35] Bu süreci herhangi bir ortağın başlatması mümkün olduğu gibi müdürler de başlatabilir. Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 2) N 1712t.

[36] Bu unsurun bir geçerlilik şartı olduğu yönünde bkz Çamoğlu (n 13) Nr 275.

[37] Sirküler tipi karar alma yönteminde önemli olanın önerinin tüm ortaklara sunulması olduğu, önerinin kabul edilip edilmemesinin kararın geçerliliğini etkilemeyeceği yönünde bkz Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 2) N 1712t. Bir diğer ifadeyle, sirküler tipi karar alma yönteminde toplantı nisabı ortakların tamamıdır. Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 2) N 1714.

[38] Bu yetkinin esas sermaye payına tanınması halinde imtiyazlı paydan söz edileceği yönünde bkz Yıldız (n 2) 214; Direnç Akbay, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Limited Ortaklık Genel Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları*, (Vedat Kitapçılık 2010) 64. Bu yetkinin esas sermaye payına değil, yalnızca bir veya birkaç ortağa tanınabileceği yönünde bkz Şener (n 6) 546. Limited şirketlerde oyda imtiyazlı paylara ilişkin olarak ayrıca bkz Hülya Çoştan, 'Limited Şirkette Oyda İmtiyazlı (!) Paylar ve İmtiyazlı Paylar' (2012) 4 Ankara Barosu Dergisi 79, 82 vd.

Çağrıya ilişkin bir diğer önemli husus ise toplantıya çağrının mahkemenin izniyle ortaklar tarafından yapılmasıdır (TTK 410 ve TTK 412). Mahkeme karar verinceye kadar TTK 595/VII'te öngörülen üç aylık ret süresinin işleyip işlemeyeceğine dair kanunda açıklık yoktur[39]. Hak düşürücü süre teşkil eden bu üç aylık periyod, bu niteliğinden ötürü işlemeye devam edecek olup, devrin tarafları açısından bu durum tehlike arz etmeyecektir. Nitekim TTK 595/VII düzenlemesi, sürenin dolması halinde devre onay verilmiş sayılacağını düzenlemekle, müdürlerin hareketsiz kalması sonucu meydana gelebilecek hak kaybının önüne geçmiştir. Yalnızca bu halde müdürlerin hareketsiz kalmaları sonucu şirket devri ret imkanından yoksun kalacaktır. Devir işleminden ötürü şirketin zarara uğradığı gerekçesiyle müdürlerin sorumluluğu gündeme gelebilecektir.

eTTK döneminde ileri sürülen ve devreden ortağın, azınlık teşkil etmese dahi, genel kurulu toplantıya çağırma yetkisini haiz olduğu görüşü[40] ise, TTK 595/VII düzenlemesi karşısında geçerliliğini yitirmiştir. Üç aylık sürenin hareketsiz kalınarak geçirilmesini zımnî onay olarak nitelendiren TTK 595/VII hükmü, bu görüşün bertaraf etmeyi amaçladığı devir işleminin tamamlanamaması ihtimalini ortadan kaldırmıştır.

B. Toplantı ve Karar Nisabı

Kanun koyucu esas sermaye payı devir sözleşmesinin onaylanmasına ilişkin genel kurul kararı açısından özel bir hüküm ihdas etmemiş olup TTK 620 hükmü uygulama alanı bulacaktır. Dolayısıyla bu karar bakımından bir toplantı nisabı öngörülmemiştir[41]. Onay kararı alınabilmesi için toplantıda temsil edilen oyların[42] salt çoğunluğu[43] yeterlidir. Bu durum doktrinde, ortak çevresinin büyük önem arz ettiği limited şirketler açısından bir eksiklik olarak değerlendirilmiştir[44]. Lakin kanaatimizce, TTK'nın esas sermaye payının devrinin kolaylaştırılmasına yönelik düzenlemeleri birbiriyle uyum içerisinde olup, şirket sözleşmesiyle devrin

[39] Aker (n 5) 67 dn 8. Dava açılmasının hak düşürücü süreyi koruyacağına dair Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı, 11-7/6, 23.21.1976.

[40] Arslanlı ve Domaniç (n 8) 247; Arslanlı (n 8) 171; İsmail Doğanay, 'Limited Şirketlerde Ortaklık Payının Bir Başkasına Devredilmesi Koşulları Nelerdir?' (1975) 8 (2) BATİDER 83, 93; Barbaros Çağa, 'Limited Şirkette Ortaklık Payının Devri' (1973) 7 (3) BATİDER 581, 598; Turgut Öz, 'Limited Ortaklıklarda Pay Kavramı ve Payın Devri' (1987) 52 (1-4) İÜHFM-Ord. Prof. Sulhi Dönmezer'e Armağan 345, 373. Aksi yönde Demirkapı (n 8) 320.

[41] Yıldız (n 2) 142; Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 2) N 1712h; Çamoğlu (n 13) Nr 267; Bahtiyar (n 2) 437; Biçer ve Hamamcıoğlu (n 34) 344, 346; Akbay (n 38) 215; Şengül Al-Kılıç, 'TTK Tasarısına Göre Limited Şirketlerde Genel Kurul' Prof. Dr. Fırat Öztan Armağanı (Turhan Kitabevi 2010) 159, 186.

[42] "Temsil edilen oy" kavramının, pay sahibi, temsilcisi veya intifa hakkı sahibi tarafından temsil edilen her esas sermaye payından doğan oya işaret ettiği yönünde bkz Biçer ve Hamamcıoğlu (n 34) 348. Anonim şirketlerde bu kavram yerine "hazır bulunan" kavramının tercih edildiği yönünde bkz Levent Biçer ve Esra Hamamcıoğlu, 'Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Uygulanan Yetersayılar ve Bazı Değerlendirmeler' (2017) 12 (149-150) BAÜHFD 71, 78 dn 29

[43] Salt çoğunluk, yarıdan fazlayı ifade etmektedir. bkz Bahtiyar (n 2) 437 dn 770; Akbay (n 38) 211; Siffert, Fischer ve Petrin (n 9) Art 808, Nr 4.

[44] Şükrü Yıldız, 'Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nın Limited Şirketlere İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi' (2005) 2 (1) YTÜHFD 449, 461-462; Demirkapı (n 8) 326 ff.

nitelikli nisaba bağlanması hatta tamamen yasaklanması imkânı karşısında, devir onayının TTK 620'ye tabi olması isabetlidir[45]. Nitekim, esas sermaye payının devri onayının nitelikli nisaba bağlandığı (OR Art. 808b/I)[46] İsviçre hukukunda da bu düzenleme toplantıda mevcut esas sermaye paylarının çoğunluğu yerine tüm oyların çoğunluğunun toplantı nisabı olarak araması nedeniyle eleştirilmiş, hükmün şahıs şirketi özelliği ağır basan limited şirketleri karar alamaz duruma getirme ihtimali üzerinde durulmuştur[47]. Esas sermaye payı devrinin şirket sözleşmesiyle genel kurul onayına tabi kılınması mümkün olan Alman hukukunda da bu kararın basit nisapla alınabileceği görüşü hâkim olup, buna göre kullanılan oyların salt çoğunluğu karar nisabını teşkil ederken bir toplantı nisabı öngörülmemiştir[48].

Devir sözleşmesinin onaylanmasına ilişkin genel kurul kararının sirküler yöntemiyle alınması durumunda, önerinin tüm ortaklara yapılmış olması gerekeceğinden toplantı nisabı oybirliği iken[49] karar nisabı tüm oyların salt çoğunluğu şeklinde teşekkül edecektir[50].

Devrin onaylanmasına ilişkin genel kurul kararı hangi yöntemle alınırsa alınsın, devrin onaylanması için karar nisabının sağlanması gerekir. Karar nisabının sağlanamaması, devre onay verilmediği yani talebin reddedildiği anlamına gelmektedir[51]. Dolayısıyla bu karardan sonra TTK 595/VII'de öngörülen üç aylık sürenin geçtiğinden bahisle devre onay verilmiş sayılacağından söz edilemez. Karar nisabının sağlanması sonucu devre onay verilmesi halinde devir işlemi uygulanabilirlik kazanır. Devralanın ortak sıfatını kazanması için genel kurulun onay kararı yeterli olmaktadır. Bu karar sonrasında devralan, ortak olarak pay defterine kaydedilmesini talep etme hakkını kazanır. Genel kurulun esas sermaye payının devrine ilişkin onay kararına rağmen ortağın pay defterine kaydedilmemesi yahut gerçeğe aykırı kayıt

---

45 Aynı görüşte olan Çamoğlu, eTTK 520'de öngörülen ağırlaştırılmış nisabın kaldırılmasını, bu düzenlemenin kötüye kullanıldığı gerekçesiyle olumlu karşılamaktadır. Çamoğlu (n 13) Nr 5.

46 Bu düzenleme gereğince devrin onayına ilişkin genel kurul kararı oy hakkına sahip esas sermayenin salt çoğunluğu ve toplantıda temsil edilen oyların en az üçte ikisiyle alınabilir.

47 Reto Bügler, *Der GmbH-Anteil insbesondere dessen Erwerb, Übertragung und Verlust (de lege lata et ferenda)*, (Rechtswissenschaft Zürich Universität 2004)187.

48 Reichert ve Weller (n 8) § 15 Rn 424; Servatius (n 30) § 15 Rn 43; Bayer (n 8) § 15 Rn 78; Verse (n 25) § 15 Rn 91; Ebbing (n 8) § 15 Rn 149; Wilhelm Happ, *Die GmbH im Prozeß* (Otto Schmidt Verlag 1997) § 15 Rn 15.

49 Sirküler tipi karar alma yönteminde öneriyi alan ortak veya ortaklardan birkaçının öneri karşısında suskun kalması halinde, bunların olumsuz oy olarak değerlendirilmesi gerektiği ileri sürülmektedir. Yıldız (n 2) 219; Fatih Bilgili ve Ertan Demirkapı, *Şirketler Hukuku Dersleri* (7. Basım, Dora Yayıncılık 2020) 440. eTTK döneminde aynı yönde bkz Arslanlı ve Domaniç (n 8) 511. Bu görüşü, TTK 617/IV düzenlemesinin ortağın, sözlü görüşme isteminde bulunmamasını araması karşısında isabetli bulmaktayız. Akbay ise toplantı nisabının sürece olumlu cevap veren ortaklara göre hesaplanması gerektiğini düşüncesindedir. Akbay (n 38) 249. Sürecin işletilebilmesi için önerinin tüm ortaklara yapılmasını yeterli bulan, ayrıca ortakların olumlu cevabını aramayan TTK 617/IV hükmü karşısında bu kabulün, kanun koyucunun öngördüğü şartlardan daha fazlasını araması nedeniyle isabetli olmadığı düşüncesindeyiz.

50 Ersin Çamoğlu, 'Limited Ortaklık Genel Kurulunda Nisaplar' (2012) 20 (29) *Yaklaşım Dergisi*, 251, 257. Sirküler tipi karar alma yönteminde karar nisabına ilişkin özel bir düzenleme yapılmamış olması Kendigelen tarafından eleştirilmiş ve bu eksikliğin anonim şirket yönetim kurulu kararlarının sirküler usulüyle alınmasına ilişkin paralel hüküm niteliğindeki TTK 390/ IV düzenlemesine paralel bir şekilde giderilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Kendigelen (n 2) 527. Bahtiyar bu halde karar nisabının hesaplanmasında oyların mı yoksa sermayenin mi dikkate alınacağının belirsiz olmasını eleştirmiştir. Bahtiyar (n 2) 436- 437.

51 İsviçre hukukunda aynı yönde Siffert, Fischer ve Petrin (n 9) Art 786, Nr 6; Trüeb (n 6) Art 786, Nr 5.

yapılması halinde müdürlerin hukuki sorumluluğu söz konusu olur. İfade etmeliyiz ki ortak sıfatının kazanılması için pay defterine kayıt kurucu değildir[52].

C. Oy Hakkı ve Olumlu Oy Kullanma Yükümlülüğü

Esas sermaye payının devrinin onaylanmasına ilişkin genel kurul kararına devreden ortak katılabileceği gibi, devralanın ortak olması halinde o da bu karara katılabilecektir[53]. Bu hususta TTK 619/II hükmü hasebiyle, şirketin kendi esas sermaye payını iktisabına ilişkin genel kurul kararında devreden ortağın oy kullanamayacağı gözden kaçırılmamalıdır. Bu düzenlemenin, oydan yoksunluk hallerinin oy hakkına getirilmiş bir istisna olması ve dar yorumlanması gerekliliği[54] nedeniyle, devre ilişkin diğer hallerde uygulanması söz konusu değildir. Şirket sözleşmesinde bir düzenleme yapılmak suretiyle esas sermaye payı devrinde devredenin oydan yoksun olduğunun düzenlemesi de ortağın vazgeçilemez haklarından biri olan oy hakkını kısıtladığı için mümkün değildir[55].

TTK 595/I hükmüne uygun olarak esas sermaye payını devretmeyi yükümlenen ortak, bu yükümlülüğünü yerine getirmek amacıyla imzaları noterce onaylanan yazılı pay devir sözleşmesinin yanı sıra genel kurul onayının alınması için gerekli çabayı göstermelidir. Ortağın bu yükümlülüğü kapsamında diğer ortakların devri reddetmelerine yol açacak hareketlerden kaçınması ve devre ilişkin genel kurul toplantısına katılarak olumlu oy kullanmak[56] sayılabilir. Esas sermaye payını devreden ortağın bu yükümlülükleri, devir sözleşmesinin doğurduğu borcun TBK 112 hükmü çerçevesinde gereği gibi ifası yükümlülüğünden doğar[57].

---

52 Bu yönde açıklamalar için bkz Yıldız (n 2) 141; Doğrusöz-Koşut (n 19) 250; Hakan Çebi, *Limited Şirketler Hukuku* (Adalet Yayınevi 2019) 236.

53 Pulaşlı (n 5) § 36 N 45; Şener (n 6) 309; Arslanlı (n 8) 173; Halil Arslanlı, 'Türk Ticaret Kanunu'nun Limited Şirketlere Dair 520nci Maddesi Hükümleri' (1963) 2 (2) BATİDER, 163, 176; Demirkapı (n 8) 327; Öz (n 40) 375; Çağa (n 40) 599. İsviçre hukukunda esas sermaye payı devrinde devredenin oy hakkı olduğu yönünde Siffert, Fischer ve Petrin (n 9) Art 786, Nr 6, Art 787, Nr 1; Nussbaum, Sanwald ve Scheidegger (n 19) Art 786, Nr 7; Handschin (n 19) 79; Bügler (n 47) 96; Trüeb (n 6) Art 786, Nr 5. Alman hukukunda aynı yönde bkz Reichert ve Weller (n 8) § 15 Rn 424; Bayer (n 8) § 15 Rn 78. Devralanın ortak sıfatını haiz olmasa dahi genel kuruldaki görüşmelere katılıp müzakerelerde bulunabileceği yönünde Doğrusöz-Koşut (n 19) 247.

54 eTTK döneminde bu yönde bkz Ömer Teoman, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu*, (Bankacılık ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 1983) 87. Hükmün yalnızca iradi devri değil, esas sermaye payını konu alan tüm temlik hallerine ilişkin olduğu yönünde ayrıntılı açıklamalar için bkz Pelin Tokcan, *Limited Ortaklıkta Oy Hakkından Yoksunluk* (On İki Levha Yayıncılık 2018) 57-58.Anonim şirketler için geçerli olan kişisel nitelikte iş, işlem ve davaya ilişkin hususlarda oydan yoksunluğun limited şirketlerde cari olmadığı yönünde bkz İsmail Kırca ve Murat Gürel, 'Limited Şirket Ortağının Kendisini Çıkarmaya Yönelik Genel Kurul Kararının Alınmasında Oy Hakkına Sahip Olup Olmadığı Sorunu' *Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü 60. Yıl Armağanı* (Bankacılık Enstitüsü 2015) 197, 217. Bu düzenlemenin eleştirisi için bkz Yıldız (n 2) 225, Al-Kılıç (n 41) 191.

55 Aynı sonuca TTK 579 hükmü sayesinde ulaşan görüş için bkz Şener (n 6) 587, 588. Aksi yönde bkz Fatih Bilgili ve Fatih Cengil, 'Limited Şirket Genel Kurulunda Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu' (2017) 1 69, 101.

56 Moroğlu, esas sermaye payı devrinde devreden ortağın olumlu oy kullanma yükümlülüğünün olduğunu; bu halde devir sözleşmesi ile oy sözleşmesinin bileşik sözleşme teşkil ettiğini ifade etmektedir. Erdoğan Moroğlu, *Oy Sözleşmeleri* (5. Baskı, Vedat Kitapçılık 2015) 52.

57 Oruç Hami Şener, *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku* (4. Bası, Seçkin Yayınları 2019) 697; Öz (n 40) 363; Moroğlu (n 56) 52; Demirkapı (n 8) 331; Bügler (n 47) 120, 122; Arslanlı ve Domaniç (n 8) 248; Arslanlı (n 8) 172, 173. Devreden ortağın bu yöndeki yükümlülüğünü kabul etmekle birlikte, bu yükümlülüğün dürüstlük kuralından kaynaklandığı yönünde bkz Çağa (n 40) 599; Doğanay (n 40) 92.

Devreden ortağın, devir işleminin tamamlanması amacıyla genel kurul onay kararı alınabilmesi için gerekli çabayı göstermesine rağmen, genel kurulun devri reddetmesi halinde devir sözleşmesi kesin hükümsüz olur. Doktrinde Demirkapı'nın da ifade ettiği üzere, TBK 175/I hükmünün uygulanması ve bu suretle geciktirici koşulun gerçekleştiği ve genel kurulun devir işlemini onayladığından bahsedilemez[58]. Nitekim TBK 175 hükmü esas sermaye payı devrinde alınması gereken genel kurul onayına yalnızca uygun düştüğü ölçüde uygulanabilir.

Devre ilişkin genel kurul toplantısında devir işleminin tarafları dışındaki ortakların, olumlu oy kullanma yükümlülüğü söz konusu değildir. Nitekim TTK 595/III gereğince devir işlemi sebep göstermeksizin reddedilebilir. Ortakların bu serbestisinin sınırı ise TMK 2'de düzenlenmiş olan dürüstlük ve eşitlik kuralıdır[59]. Devir işlemi şirketin menfaatine aykırı olmadığı halde, diğer ortaklar dürüstlük kuralı çerçevesinde bir değerlendirme yaparak, esas sermaye payını devretmek isteyen ortağı kötü niyetle bu tasarruftan mahrum bırakmamalıdır. Limited şirket ortakları arasında cari olan sadakat yükümlülüğü, diğer ortakların, devreden ortağın talebine karşı kötü niyetle hareket etmemesini gerektirir.

Devre taraf olmayan ortaklar ile devreden ortak yahut devralan[60] arasında, devre ilişkin genel kurulda olumlu oy kullanılmasına yönelik oy sözleşmesi akdedilebilir. Hüküm ve sonuçlarını yalnızca tarafları arasında doğuran bu oy sözleşmesine aykırılık, ilgili genel kurul kararının iptali sonucunu doğurmaz[61]. Nitekim oy sözleşmesine aykırı olan oy, geçerlidir.

Oy sözleşmesinin geçerli olabilmesi için ortakların şirkete karşı yüklendikleri sadakat yükümüne aykırı olmaması gerekir. Bir başka ifadeyle oy sözleşmesi, ortağın şirkete karşı sadakat yükümlülüğü ile çelişmekteyse, geçersizdir[62]. Ortağın sadakat yükümlülüğü ile oy sözleşmesinin çatışmamasına rağmen, yani geçerli bir oy sözleşmesinin varlığına rağmen ortağın devre olumsuz oy vermesi halinde, aynen ifanın talebi mümkündür[63].

---

58 Demirkapı (n 8) 334 dn 1285.

59 Bu konu hakkında ret kararının geçersizliğine ilişkin açıklamalarımıza bakınız.

60 Bu sözleşmenin devralan ile diğer ortaklar arasında da akdedilebileceği yönünde bkz Moroğlu (n 56) 39.

61 Moroğlu (n 56) 5 ff.

62 Moroğlu (n 56) 24-26; Şener (n 6) 466

63 Bu konuya ilişkin ayrıntılı açıklamalarımız için ret kararının geçersizliğine ilişkin açıklamalarımıza bakınız.

IV. Genel Kurul Kararının Hukukî Sonuçları

A. Ret Kararının Hukukî Sonuçları

1. Ret Kararının Devir Sözleşmesine Etkisi

Esas sermaye payı devrinde genel kurul onayının, hukuki işlemin onaylanması ifade ettiğini daha önce belirtmiştik. Hukuki işlemin onaya tabi olduğu hallerde bu onayın eksikliği, hukuki işlemin kesin hükümsüz olması sonucunu doğurur[64]. Dolayısıyla hem İsviçre[65] hem de Alman[66] hukuk doktrininde ifade edildiği üzere, genel kurulun devir işlemini reddetmesi, devir sözleşmesinin kesin hükümsüz olması sonucunu doğurur. Ret kararından sonra kesin hükümsüz olan devir sözleşmesi, aynı sözleşmeye binaen alınan ikinci bir genel kurul kararıyla geçerli hale getirilemez[67]. Başka bir deyişle, ret kararından sonra ilgili esas sermaye payının devredilebilmesi için yeni bir devir sözleşmesine ihtiyaç vardır. Uygulamada nadir karşılaşılacak olsa da devir işleminin tasarruf işlemleri tamamlanmadan önce reddedilmesi halinde, aynı devir sözleşmesinin, tasarruf işlemlerinin tamamlanmasından sonra onaylanması da mümkündür[68].

2. Ret Kararından Doğan Hukukî Sorumluluk

Esas sermaye payını devretmek isteyen ortağın, şirket içi dinamiklerden ötürü genel kurulda devre onay verilmeyeceğini bilmesine rağmen devir sözleşmesi akdetmesi, onun culpa in contrahendo sorumluluğunu doğurur[69]. Bu halde, devir sözleşmesi baştaki imkânsızlık nedeniyle kesin hükümsüz olur. Ortak, sözleşmenin karşı tarafının menfi zararını tazmin etmekle yükümlüdür.

İki ortaklı bir limited şirkette, ortaklardan birinin payını diğer ortağa devretmek istemesi halinde, her ne kadar iki ortak da devir sözleşmesinin tarafıysa da, devre ilişkin bir genel kurul kararı alınması zorunludur. İlgili genel kurula her iki ortağın da katılması halinde, devrin onaylanabilmesi için ikisinin de olumlu oy vermesi gerekir; devreden ortağın, bu aşamada devrin onaylanmaması yönünde oy kullanması halinde devir sözleşmesinin ifası imkânsızlaşır ve devralanın uğramış olduğu zararın TBK 112 hükmü gereğince tazmini gerekir[70].

---

64 Çebi (n 52) 235. Yasal temsilcinin onamaması yönünden TMK 451/II, yetkisiz temsilde temsil olanın onamaması yönünden TBK 46/II.

65 Handschin (n 19) 80; Bügler (47) 121

66 Reichert ve Weller (n 8) § 15 Rn 406; Bayer (n 8) § 15 Rn 89; Ebbing (n 8) § 15 Rn 156; Raiser ve Veil (n 8) § 40 Rn 15.

67 İsviçre hukukunda bkz Trüeb (n 6) Art 786, Nr 5; Alman hukukunda bkz Reichert ve Weller (n 8) § 15 Rn 400; Servatius (n 30) § 15 Rn 47; Brandes (n 25) § 15 Rn 15; Verse (n 25) § 15 Rn 99.

68 Reichert ve Weller (n 8) § 15 Rn 400.

69 eTTK döneminde aynı yönde bkz Demirkapı (n 8) 353.

70 Kararın oybirliği ile alınması gerektiği yönünde bkz Yıldız (n 2) 142; Şener (n 6) 317; Demirkapı (n 8) 353.

Genel kurul tarafından ret kararı verilmesiyle kesin hükümsüz hale gelen devir sözleşmesinin ifa edilmesi artık mümkün değildir. Bu nedenle devir sözleşmesinin sonradan imkânsızlaştığından söz edilebilir[71]. Sonraki imkânsızlığın, yani devir sözleşmesinin reddinin, devreden ortağın kusurundan ileri gelip gelmemesi ise ortağın sorumluluğunun tespiti için önemli bir noktadır. Nitekim, bu imkânsızlık hali devreden ortağa yükletilemediği takdirde, onun esas sermaye payını devretme borcu sona erecektir[72]. Dolayısıyla, bu halde devreden ortağın, devralanın uğradığı zararı tazmin etmesi gerektiğinden bahsedilemeyecektir. Buna karşın, genel kurulun ret kararı almasında devreden ortağın kusuru tespit edilirse, bu durum devreden ortağın sorumluluğunu doğuracaktır[73]. Örneğin, devreden ortağın ilgili genel kurul toplantısına katılmaması, olumsuz oy kullanması, diğer ortakları olumsuz oy kullanmaları yönünde teşvik etmesi halinde devreden ortağın kusurundan bahsedilebilir. Bu hallerde devreden ortak, sonraki imkânsızlık halinin kendine yükletilemeyeceğini (örneğin olumlu oy kullansaydı dahi ret kararı alınacağını) ispat etmediği takdirde[74] TBK 112 uyarınca devralanın uğramış olduğu menfi zarara[75] karşılık tazminat ödemekle yükümlü tutulacaktır[76].

Genel kurulun devre ilişkin tasarruf işlemlerinin tamamlanmasından önce ret yönünde karar alması, baştaki imkânsızlık sonucunu doğurur. Nihayetinde, devir sözleşmesi TBK 27/I hükmü gereğince kesin hükümsüz olur.

Genel kurul tarafından esas sermaye payı devrinin reddedilmesi halinde, devre taraf olmayan ortakların devir sözleşmesinin taraflarına karşı hukukî sorumluluklarından söz edilemez. Nitekim diğer ortaklar, devralanla oy sözleşmesi akdetmedikleri takdirde diledikleri yönde oy kullanabilirler. Bununla birlikte diğer ortakların bu keyfiyetlerinin sınırı eşit işlem ilkesi ve dürüstlük kuralıyla çizilmekte olup bu prensiplere aykırılık halinde devreden ortak, şirketten tazminat talebinde bulunabilecektir[77].

---

71 eTTK döneminde Çağa (n 40) 600; Öz (n 40) 370; Demirkapı (n 8) 352; İsviçre hukukunda Bügler (n 47) 122; Alman hukukunda Bartl (n 25) § 15 Rn 10.

72 Sonraki imkânsızlık hallerine ilişkin olarak bkz Necip Kocayusufpaşaoğlu, Hüseyin Hatemi, Rona Serozan ve Abdulkadir Arpacı, *Borçlar Hukuku Genel Bölüm C.III* (6. Bası, Filiz Kitabevi 2014) § 15 Nr 3; esas sermaye payı devri açısından aynı yönde Bügler (n 47) 121.

73 Bu halde borcun sona ermediği ancak tazminat yükümlülüğüne dönüştüğü yönünde bkz Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan ve Arpacı (n 72) § 15 Nr 10, § 16 Nr 3. Öz ise, borçlunun kusuru olsun veya olmasın sonraki imkânsızlık halinde borcun sona erdiğini ancak alacaklının uğradığı zararı borçlunun TBK 112 hükmü gereğince tazmin etmekle yükümlü olduğunu belirtmektedir. Oğuzman ve Öz (n 15) 595 Nr 1809.

74 İspat yüküne ilişkin olarak bkz Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan ve Arpacı (n 72) § 16 Nr 2.

75 Kanaatimizce, bu halde tazmini talep edilebilecek zarar, olumsuz zarardır. Talep edilecek zararın olumlu zarar olduğu yönünde bkz Bügler (n 47) 122.

76 Alman hukukunda da devreden ortağın bu halde BGB § 280 (TBK 112) uyarınca sorumlu olacağı ifade edilmektedir. bkz Bartl (n 25) § 15 Rn 11.

77 Aynı yönde bkz Demirkapı (n 8) 348; İsviçre hukukunda Bügler (n 47) 123.

B. Onay Kararının Hukukî Sonuçları

Esas sermaye payının devrine ilişkin sözleşme, genel kurul tarafından onaylanmakla uygulanabilirlik kazanır. Devir işleminin hüküm ve sonuçlarını doğurması için, ya genel kurul onay kararı almalı ya da üç aylık ret süresi ret kararı alınmaksızın geçirilmelidir. Üç aylık süre henüz dolmadan ve devir işlemi de onaylanmadan, devralanın genel kurul toplantısına çağrılması zımnî onay teşkil etmez. Hatta daha önce de ifade ettiğimiz üzere, iki ortaklı limited şirkette ortakların devir sözleşmesine taraf olması halinde dahi bir genel kurul kararı alınması şarttır[78]. Kanaatimizce, ret için üç aylık süre öngören TTK 595/VII hükmü dışında bir zımnî onay halinden bahsedilmesi mümkün değildir[79].

TTK 595/II.c.2 düzenlemesi, eTTK döneminde limited şirketler açısından da anonim şirketlerde olduğu gibi süregelen bölünme teorisinin uygulanıp uygulanmayacağı noktasındaki tartışmayı sona erdirmiştir[80]. Devir işlemi onaylanmadan esas sermaye payı devralanın mülkiyetine geçmez ve esas sermaye payından doğan hak ve yükümlülükler devredene ait olmaya devam eder. Devre onay verilmesi yahut üç aylık ret süresinin ret kararı alınmadan geçmesi halinde, esas sermaye payı devralana geçer ve esas sermaye payından doğan hak ve yükümlülükler artık devralana ait olur. Bu noktada ifade etmeliyiz ki, esas sermaye payının devredildiği tarih devir sözleşmesinin akdedildiği yahut noterce onaylandığı tarih değil, genel kurul kararının alındığı tarihtir.

Genel kurulun onayı geçerli olarak akdedilen devir sözleşmesini uygulanabilir kılar. Bir diğer ifadeyle genel kurulun onay kararı, geçersiz olan devir sözleşmesine sıhhat kazandırmaz.

V. Genel Kurul Kararı Alınmaması

Esas sermaye payı devrini şirket sözleşmesinde ayrıca bir hüküm aranmaksızın genel kurul onayına tabi kılan kanun koyucu, onayın gecikmesinden ötürü devir sözleşmesi taraflarının menfaatlerini korumak amacıyla devrin reddi için üç aylık hak düşürücü süre öngörmüştür. TTK 595/ VII düzenlemesiyle öngörülen bu süre içerisinde hareketsiz kalınması, devir sözleşmesinin zımnen onaylanması sonucunu doğurur. Bu sebeple, devir sözleşmesi taraflarının şirketi karar alması için

[78] eTTK döneminde benzer yönde açıklamalar için bkz Teoman (n 8) 121.

[79] Alman hukukunda mahkeme kararına konu olan bir uyuşmazlıkta iki ortaklı bir limited şirkette ortaklardan biri payını üçüncü kişiye devretmiştir. Devir işlemi henüz onaylanmamışken aynı üçüncü kişi, diğer ortağın da payını devralmıştır. Bu halde mahkeme devrin BGB § 185/ II hükmü gereği geçerli olduğuna hükmetmiştir. OLG Hamm 27.6.1983, GmbHR 1985, 22. Alman doktrininde zımnî onayın söz konusu olabileceği savunulmaktadır. Reichert ve Weller (n 8) § 15 Rn 367; Verse (n 8) § 15 Rn 99; Ebbing (n 8) § 15 Rn136. Belirtmeliyiz ki, Alman hukukunda devrin genel kurul tarafından onaylanmasına ilişkin açık bir düzenleme bulunmamakta; GmbHG § 15/V hükmünde yalnızca devrin şirket sözleşmesiyle başkaca şartlara, örneğin şirketin onayına bağlanabileceği ifade edilmektedir.

[80] Limited şirket esas sermaye payı devrinde bölünme teorisinin uygulanacağı yönünde bkz Arslanlı ve Domaniç (n 8) 245. Bölünme teorisinin uygulanmasının limited şirketin yapısına ters olduğu yönünde Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 17) N 1664b.

zorlamasına gerek yoktur; üç aylık süre içerisinde ret kararı alınmadıkça devir işlemi hüküm ve sonuçlarını doğurmaya başlayacaktır. Önemle ifade etmeliyiz ki bu halde ortada bir genel kurul kararı yoktur; kanun koyucu aksi ispat edilemeyen bir karine[81] öngörmüştür.

Esas sermaye payının devrini genel kurul onayına tabi kılmayan, ancak devir için başkaca şartların aranabileceğini düzenleyen (GmbHG § 15/V) Alman hukukunda; devrin genel kurul onayına tabi kılındığı halde ret kararı verilmesi için bir süre öngörülmemiş olup devir işleminin sürüncemede bırakılması tehlikesi mevcuttur. Bu sebeple doktrinde, şirket sözleşmesinde ret için haklı sebep öngörülmediyse yahut devir işlemi öngörülen haklı sebeplerin dışında kalıyorsa, ortağın onay kararı alınması için bir eda davası açabileceği savunulmaktadır[82]. Mahkemenin yargılama sonucu vereceği kararın ZPO § 894 hükmü uyarınca genel kurulun onayı yerine geçeceği ifade edilmektedir[83].

VI. Genel Kurul Kararının İptal Edilebilirliği

A. Ret Kararının İptal Edilebilirliği

Limited şirket genel kurulunun devrin onaylanmasını talebini reddetmesi halinde, bu karar bir genel kurul kararı teşkil ettiği için, TTK 622 düzenlemesi atfıyla limited şirketler hakkında da uygulama alanı bulan TTK 445 vd. hükümleri uyarınca geçersizliğinden söz edilebilir.

Genel kurulun ret kararının, TTK 447 hükmü gereğince butlanı veya yokluğu gündeme gelebilir. Bu durumda esas sermaye payını devretmek isteyen ortak, ilgili kararın butlanının yahut yokluğunun tespitini isteyebilir[84].

Genel kurulun ret kararının iptal edilebilir nitelikte olması üzerine ise, ortağın TTK 595/V hükmüyle tanınan şirketten haklı sebeple çıkma hakkını[85] kullanmak yerine bu kararın iptalini dava etmesi mümkündür. Genel kurulun ret kararının kanuna, şirket sözleşmesine yahut dürüstlük kuralına aykırılık teşkil etmesi, bu kararın iptal edilebilirliği sonucunu doğurur.

Esas sermaye payının devrinin reddedilebilmesi için limited şirket genel kurulunun bir haklı sebep göstermesi aranmamıştır (TTK 595/III). Ancak şirket sözleşmesinde haklı sebebe ilişkin ayrıca bir düzenleme yapılmamış olması halinde dahi verilen ret

---

81 Burada bir faraziyenin söz konusu olduğu yönünde bkz Şener (n 6) 308.

82 Reichert ve Weller (n 8) § 15 Rn 430; Verse (n 8) § 15 Rn 98; Ebbing (n 8) § 15 Rn 153; Happ (n 48) §15, Rn 24.

83 Jasper (n 8) §24, RdNr 191

84 Çamoğlu (n 13) Nr 58.

85 Alman hukukunda, esas sermaye payı devrinin birden çok defa reddedilmesinin çıkma için haklı sebep teşkil edeceği ifade edilmektedir. Jasper (n 8) §24, RdNr 191.

kararının dürüstlük kuralı[86] ve eşit işlem ilkesine[87] uygun olması gerekeceğinden, bu esaslara aykırılık ilgili kararın iptalini gerektirir. Ret kararının, ortakların sadakat yükümüne aykırılık teşkil etmesi de dürüstlük kuralının ihlali anlamına gelir ve bu kararın da iptali gerekir[88]. Önem arz eden bir husus, şirket sözleşmesiyle ek ödeme veya yan edim yükümlülüklerinin öngörülmüş olması durumunda ödeme gücü şüpheli görülen devralandan teminat istenmiş olmasına rağmen bu talebin yerine getirilmemiş olması (TTK 595/VI) halinde artık mahkemece ayrıca bir değerlendirme yapılmaz, ret kararının iptali talebi reddedilir.

Kanaatimizce, devrin reddi için gerekçe gösterilmesini aramayan bu düzenleme, ilgili genel kurul kararının dürüstlük kuralına yahut eşitliğe aykırı olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiğinde hangi saiklerle ret kararı alındığının tespitinde güçlük çıkarabilecektir. Kanun koyucunun ulaşmak istediği amaç, devrin reddedilebilmesi için haklı sebep aranmaması olup, kanaatimizce yine de ret halinde bir gerekçe gösterilmesi belirtilmesi aranmalıdır[89]. Nitekim, esas sermaye payının devrinin şirket sözleşmesiyle genel kurul onayına bağlanabileceği kabul edilen Alman hukukunda, bu halde haklı sebep aranmamaktaysa da ret için bir sebep gösterilmesi gerektiği görüşü hakimdir[90].

Esas sermaye payı devrinde şirket sözleşmesinde ret için bir haklı sebebin gösterilmesi aranmasına rağmen bu şartın yerine getirilmemiş olması, ret kararının şirket sözleşmesine aykırı olduğu hallere örnek verilebilir. Uygulamada nadiren

---

[86] Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 2) N 1663; Demirkapı (n 6) 333. Anonim şirket esas sözleşmesinde bağlı nama yazılı payların devrine sebep göstermeksizin reddedilebileceğini düzenleyen eTTK 418/II hükmü açısından genel kurulun sebep göstermeksizin reddedebilmesinin sınırının keyfi davranma yasağı olduğu yönünde bkz Mehmet Bahtiyar, *Anonim Ortaklık Anasözleşmesi* (Beta Yayıncılık 2001) 255. Alman hukukunda bu sınırın aşılmasının iptal sebebi olduğu ifade edilmektedir. Bkz Happ (n 48) § 15 Rn 27, 28; Buß (n 8) § 15 Nr 35; Reichert ve Weller (n 8) § 15 Rn 410, 417; Ebbing (n 8) § 15 Rn 155; Servatius (n 30) § 15 Rn 46.

[87] İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 12. HD konuya ilişkin bir kararında bu esası, "*Bu durumda …'in pay devrine onay verilirken, aralarındaki 19.11.2015 tarihli karara dayanılarak davacının pay devrine onay verilmemesinin eşitlik ilkesine aykırılık teşkil ettiği kabul edilemez, zira her iki ortağın hisse devri sırasındaki şartlar aynı değildir, bu durumda 7 nolu kararın iptali de doğru olmamıştır.*" ifadesiyle üstü kapalı olarak kabul etmiştir. İstanbul BAM 12 HD, 1399/1214, 3.10.2019. (Karar için bkz Lexpera İçtihat Bankası, erişim tarihi: 3.12.2019).
Eşit işlem yükümüne uyması gerekenin yalnızca müdürler olmadığı, esas sermaye payı devrine ilişkin genel kurul kararlarının alınmasında genel kurulun da bu yükümlülüğe uygun hareket etmesi gerektiği ifade edilmektedir. bkz Yıldız (n 2) 182; Kendigelen (n 2) 542. Alman hukukunda bu yönde bkz Happ (n 48) § 15 Rn 24 ff.; Buß (n 8) § 15 Nr 35; Reichert ve Weller (n 8) § 15 Rn 410, 417; Ebbing (n 8) § 15 Rn 155; Jasper (n 8) § 24 Rn 199.
Eşit işlem ilkesi, tüm genel kurul kararlarında gözetilmesi gereken bir ilkedir. Bu yönde bkz Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 2) N 1716a.

[88] Esas sermaye payı devrinin reddine dair genel kurul kararlarına ilişkin olarak bu yönde bkz Happ (n 48) § 15 Rn 25 vd.; Reichert ve Weller (n 8) § 15 Rn 418. Sadakat yükümüne aykırı genel kurul kararlarının iptal edilebilir olduğuna ilişkin olarak bkz Moroğlu (n 17) 239; Murat Yusuf Akın, *Şirketler Hukukunda ve Özellikle Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Sadakat Borcu* (İstanbul Menkul Kıymetler Borsası 2002) 83; Füsun Nomer, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Sadakat Yükümlülüğü* (Beta Yayıncılık 1999) 148.

[89] İsviçre hukukunda aksi yönde bkz Siffert, Fischer ve Petrin (n 9) Art 786, Nr 6, Art 787 Nr5; Botschaft, 3186; Peter Böckli, 'Das neue schweizerische GmbH-Recht-was ist wirklich neu? Eine Übersicht' iç Peter Böckli ve Peter Forstmoser (edr) *Das neue Recht der Schweizer GmbH-Recht* (Schulthess Juristische Medien AG 2006) 1, 17.

[90] Reichert ve Weller (n 8) § 15 Rn 409; Happ (n 48) § 15 Rn 29. Happ'a göre gerekçe gösterilmemesi halinde ret kararı geçersiz olur ve ortak aynı devir işlemini konu alan yeni bir onay başvurusunda bulunabilir. Happ (n 48) § 15 Rn 29.

karşılaşılacak olsa da haklı sebep şirket sözleşmesinde somutlaştırılmadığı halde[91] mahkeme, devrin reddedilmesi için haklı sebebin mevcut olup olmadığını kendisi tespit eder. Ancak, haklı sebep kavramına ilişkin olarak şirketler hukukunda hâkim olan "hukuki ilişkiye devam etmenin dürüstlük kuralı gereği beklenilememesi" kıstasının, esas sermaye payı devrinin reddinde uygulayacağını söylemek mümkün değildir. Zira bu kıstas, bir hukuki ilişkinin yahut yetkinin sonlandırılmasına ilişkin matuf olup, esas sermaye payı devrinin reddedilmesi, bir hukuki ilişkinin sona erdirilmesi hali teşkil etmez. Aksine, esas sermaye payı devrinin reddedilmesi, çoğu halde ortağın şirketten ayrılmasına engel olmaktadır. Mahkeme böyle bir durumda ret için haklı sebebin mevcut olup olmadığını değerlendirirken, alınan kararının ölçülülük ilkesi çerçevesinde dürüstlük kuralına aykırılık teşkil edip etmediğini inceleler[92]. Mahkeme bu incelemeyi yaparken, şirketin devrin reddindeki menfaati ile ortağın esas sermaye payını devralana devretmekteki menfaatini karşılaştırmalıdır. Burada önemli olan husus, ortağın ret halinde şirketten haklı sebeple çıkma hakkının saklı olduğudur (TTK 595/V). Dolayısıyla mahkemenin, ortağın şirketten ayrılmadaki menfaatini değil, devredenin devralana devretmekteki menfaatini göz önünde bulundurması gerekir. Nitekim ret kararı sonucunda ortak şirketten haklı sebeple çıkma hakkını kullanabilir; dolayısıyla ret kararı onun şirketten ayrılmadaki menfaatine halel getirmemektedir.

Esas sermaye payı devrinin reddinde haklı sebebin şirket sözleşmesiyle somutlaştırılması da mümkündür[93]. Anonim şirket bağlı nama yazılı paylarının devrinin aksine (TTK 493/II), şirket sözleşmesinde yer verilebilecek haklı sebeplerin sınırlandırılmadığı limited şirketlerde yer verilebilecek haklı sebep skalası oldukça geniştir[94]. Limited şirketlerde devir işlemi hiçbir sebep gösterilmeksizin de reddedilebileceğine göre, kanun koyucu bu hususta limited şirket genel kuruluna oldukça geniş bir yetki tanımıştır. Yine de her hakkın kullanılmasında olduğu gibi, şirket sözleşmesinde yer verilecek haklı sebebin de TMK 2 hükmü çerçevesinde değerlendirilmesi gerekir. Dolayısıyla, hem somutlaştırılan haklı sebep eşitlik ilkesi ve dürüstlük kuralına uygun olmalı, hem de ölçülülük ilkesi çerçevesinde kullanılan

---

91 Bu sebeplere örnek olarak esas sermaye payını iktisap edenin belirli özellikleri haiz olması, rakip olmaması, aile üyesi olması, yüzde şartı gösterilmektedir, bkz Çebi (n 52) 235. Şirket sözleşmesinde ret için haklı sebep aranmasına rağmen haklı sebebin somutlaştırılmaması, yorum farklılıklarının yol açabileceği zorluklardan ötürü hedeflenen amaca ulaşılmasını önler. Bkz Siffert, Fischer ve Petrin (n 9) Art 786, Nr 11.

92 Genel kurulun devir sözleşmesinin yapılmasından önce devre onay vermesi halinde, sonradan aynı devir işleminin reddine ilişkin genel kurul kararının dürüstlük kuralına aykırılık teşkil edeceği yönünde bkz Doğrusöz-Koşut (n 19) 249. Genel kurul kararının dürüstlük kuralına aykırı olması nedeniyle iptalinde özellikle hakkın kötüye kullanılmasının tespitinde, ölçülülük ilkesinin dürüstlük kuralı ve hakların sakınılarak kullanılması ilkesinin bir yansıması olduğu yönünde İsmail Kırca, Feyzan Hayal Şehirali-Çelik, Çağlar Manavgat, *Anonim Şirketler Hukuku, C. II/II, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü* (2. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 2017) 103.

93 Bu halde sayımın tahdidi olup olmadığının düzenlemenin yorumlanması yoluyla anlaşılacağı yönünde bkz Reichert ve Weller (n 8) §15, Rn 408.

94 İsviçre hukukunda aynı yönde tespit için bkz Siffert, Fischer ve Petrin (n 9) Art 786 Nr 11; Handschin (n 19) 81; Nussbaum, Sanwald ve Scheidegger (n 19) Art 786 N 12.

araç ile ulaşılmak istenen amaç arasında bir oran mevcut olmalıdır[95]. Buna ilaveten, haklı sebep somutlaştırılırken çelişkili ve muğlak ifadelerden de kaçınılmalı[96]; şirket sözleşmesinde yer verilen haklı sebebin, ırk ve cinsiyet bakımından ayrımcı temele dayandırılması bu hükmün kesin hükümsüz olması sonucunu doğuracağına dikkat edilmelidir[97]. Bu kurala uygun bir şekilde ihdas edilen haklı sebebin mevcudiyeti halinde, artık şirket sözleşmesiyle haklı sebep somutlaştırıldığı için mahkemenin bir menfaat karşılaştırması yapması gerekmez. Davacı ortak, devir işleminin belirtilen haklı sebep kapsamında yer almadığını ispatlayarak[98] kararın iptalini sağlayabilir.

Ret kararı için gösterilebilecek haklı sebeplere ilişkin açıklamalarımızdan sonra ret kararının iptal edilebilir nitelikte olduğunu düşünen ortağın başvurabileceği hukukî imkânların da ortaya konulması gerekir. Esas sermaye payı devrinde, talebi reddedilen ortağın bu kararın iptalini talep etmekte menfaati vardır[99]. Nitekim, ret kararı sonucu kesin hükümsüz olan devir sözleşmesi, ret kararının iptali sonrası askıda hükümsüz olduğu duruma geri dönecektir[100]. Ancak ifade etmeliyiz ki, doktrinde, devreden ortağın bu davayı açmakta menfaati olmadığı görüşü de mevcuttur[101]. Bu görüşün temeli, özünde bir önerinin reddini teşkil eden genel kurul kararının iptalinin fayda sağlamayacağı kabulüdür. Zira, önerinin reddine ilişkin kararın iptal edilmesi, iptalden önceki hukukî durumda bir farklılık yaratmayacak; iptal kararı önerinin kabulü anlamına gelmeyecektir. Mahkemenin, genel kurulun yetki sahasına girmek suretiyle onun yerine geçip önerinin kabulüne karar vermesi

---

95 Anonim şirket bağlı nama yazılı paylarının devrinde şirket sözleşmesinde yer verilebilecek haklı sebeplerin tespitinde ölçülülük ilkesinin uygulanması gerektiği yönünde bkz Akın (n 19) 45 vd.

96 Trüeb (n 6) Art 786 Nr 8.

97 Bu hususta din bakımından daha farklı bir sonuca ulaşılmaktadır. Yehova Şahitliği inancına dair değerleri yücelten radyo yayınları yapmak olan bir anonim şirket esas sözleşmesinde, pay devrinin yalnızca Yehova Şahitliği inancına sahip kişilere yapılabileceğinin öngörülmesinin geçerli olduğu yönünde değerlendirmeler için bkz Akın (n 19) 265.

98 İspat yükünün davacıda olduğu yönünde Alman hukukunda bkz Ebbing (n 8) § 15 Rn 154.

99 Aynı yönde Çamoğlu (n 13) Nr 58. Bu menfaat anonim şirket bağlı nama yazılı payların devrinde, pay defterine kayıt talebini içeren bir eda davası açılabileceği kabul edilerek korunmaktadır. bkz Poroy, *Tekinalp* ve Çamoğlu (n 5) N 1144b; Akın (n 19) 183; eTTK döneminde bkz Şafak Narbay, *Anonim Ortaklıkta Pay Defteri* (Seçkin Yayıncılık 2003) 329; Bahtiyar (n 86) 255. Ancak bu noktada dikkat edilmesi gereken husus, anonim şirketlerde bu dava sonucunda verilen kararın pay sahipliği sıfatının tanınması için yönetim kurulu tarafından alınacak karar yerine geçtiğidir. Zira, anonim şirketlerde bağlı nama yazılı payların devrinde aksi öngörülmedikçe onay kararını almaya yetkili organ yönetim kuruludur. Aynı şekilde pay defterine yazımı da yönetim kurulu gerçekleştirmektedir. Dolayısıyla, onay için yapılan başvuru üzerine hiçbir işlem yapılmaması halinde açılacak pay defterine yazım davası, yönetim kurulu tarafından devre onay verildiği yönünde hüküm kurulması talebini de içerir. Bu nedenle anonim şirketler açısından yapılan açıklamalarda mahkeme tarafından verilen kararının onay ve pay defterine kayıt yapılması kararı yerine geçtiği de ifade edilmektedir. Akın, bu farklılığı göz önüne alarak anonim şirket pay devrinde onay yetkisinin genel kurula verilmesi halinde açılacak davanın eda davası değil iptal davası olduğunu ifade etmektedir. Akın (n 19) 190 dn 691.

100 Bayer (n 8) § 15 Rn 88; Verse (n 25) § 15 Rn 99; Reichert ve Weller (n 8) § 15 Rn 406; Ebbing (n 8) § 15 Rn 157.

101 Esas sermaye payı devrinin yasaklanmış olması veya genel kurulun onay talebini reddetmiş olması halinde ortağın haklı sebeple çıkma hakkı bulunduğunu ifade eden Yıldız'ın da bu görüşte olduğu ifade edilebilir. Yıldız (n 2) 142. Şener, esas sermaye payı devrinde genel kurulun vermiş olduğu ret kararına karşı açılacak iptal davasıyla bir sonuç alınmasının mümkün olmadığı ve devir yönünden böyle bir dava açılmasında hukukî yarar bulunmadığı görüşündedir. bkz Şener (n 10) 630.

de mümkün görülmediğinden, ret kararının iptali bir sonuç doğurmayacaktır[102]. Çamoğlu ise, reddedilen konunun genel kurulda tekrar görüşülerek farklı yönde bir karara varılması ihtimalinden ötürü olumsuz kararın iptalinde hukuki menfaat olduğu görüşünü savunmaktadır[103]. Moroğlu da olumlu hukukî sonuçlar doğuran bir ret kararının iptalinin, olumlu kararın iptali niteliğinde olduğunu ifade etmektedir[104].

Benzer bir görüş ayrılığı, anonim şirket bağlı nama yazılı payların devrinde onay yetkisinin genel kurula tanınmış olduğu hallerde de söz konusudur. Uzel, genel kurulun ret kararı iptal edilse dahi devrin sonuç doğurması için yeni bir karar alınması gerekeceği nedeniyle iptal davası açmakta ortağın menfaatinin olmadığını savunmaktadır[105]. Bu görüşü eleştiren Akın ise, özellikle kâr payı dağıtımını konu alan genel kurul kararlarının iptali davasında mahkemenin kâr payı dağıtımına karar verebileceği görüşünün giderek daha yaygın kabul gördüğünü, evleviyet ilkesi gereği kâr payı dağıtımına karar verebilen mahkemenin davacının pay defterine kaydına karar verebileceğinin kabul edilmesi gerektiğini ifade etmiştir[106].

Kanaatimiz, açıklamalarımızın başında ifade ettiğimiz üzere devreden ortağın, devrin reddine ilişkin genel kurul kararının iptalini talep etmekte menfaati olduğu yönündedir. Ancak kabul etmeliyiz ki bu sonuç, pratik açıdan tatminkâr bir sonuç doğurmaktan uzaktır. Nitekim, ret kararının iptali üzerine askıda hükümsüz olmaya devam eden devir sözleşmesinin sonuç doğurabilmesi için ya devrin onaylanmasına ilişkin bir karar alınmalı ya da şirketin üç aylık süreden kalan zaman zarfı içerisinde[107] devri reddetmemesi gerekir. Bir diğer ifadeyle, ret kararının iptali, devrin onaylanması sonucunu doğurmaz[108]. Bir önerinin reddini teşkil eden tüm genel kurul kararlarının iptali sonucunda ortaya çıkan bu durum, öneriyi sunan tarafın menfaatinin hukuk düzeni tarafından korunmaması anlamına gelmektedir. Bu sonucun kabul edilmesi ise önerinin kabulünün iptalinde menfaati olan ortağın korunmasına rağmen önerinin reddi kararının iptalinde menfaati olan ortağı hukukî korumadan yoksun bırakmaktadır.

---

[102] Ünal Tekinalp, 'Anonim Ortaklığın Genel Kurulunda Bir Teklifin Reddine Karşı İptal Davası Açılabilir Mi?' (1965) 39 (7-8-9) *İstanbul Barosu Dergisi*, 249, 255 ff.; Oğuz İmregün, *Anonim Ortaklıklar* (4. Bası, Yasa Yayınları 1989) 154; Murat Alışkan ve İsmail Akbaş, 'Teori ve Uygulamada Anonim Şirket Genel Kurulu Tarafından Verilen İbranın Reddi Kararına Karşı İptal Davası Açılması' (2019) 17 (200) *Legal Hukuk Dergisi* 3469-3523; Simon Bühren ve Hans Caspar von der Crone, 'Positive Beschlussfeststellungsklage' (2014) 86 SZW 564, 569.

[103] Reha Poroy, Ünal Tekinalp ve Ersin *Çamoğlu*, *Ortaklıklar Hukuku I* (15. Bası, Vedat Kitapçılık 2021) N 729.

[104] Moroğlu (n 17) 204.

[105] Necdet Uzel, *6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa Göre Anonim Ortaklıkta Esas Sözleşmesel Bağlam* (On İki Levha Yayıncılık 2013) 216.

[106] Akın (n 19) 51.

[107] Devre ilişkin başvurunun şirkete ulaşmasıyla işlemeye başlayan üç aylık süre, redde ilişkin kararın iptali üzerine ret kararı hiç alınmamış gibi işlemeye devam eder. Örneğin, başvuru şirkete ulaştıktan bir ay sonra alınan ret kararının iptali halinde devrin reddedilebilmesi için şirketin iki ay içerisinde ret kararı alması gerekir.

[108] Ebbing *(n 8)* §15, Rn 155.

Hakkaniyete aykırı olan ve eşitsizlik yaratan bu durum doktrinde tespit edilmiş ve kanun koyucunun bilerek böyle bir ayrıma gitmiş olamayacağı ifade edilmiştir[109]. Dolayısıyla bu hal, gerçek boşluk olarak nitelendirilmiş ve bu boşluğun hâkim tarafından doldurulabileceği savunulmuştur[110]. Bu boşluğun aşılması amacıyla, Alman hukukunda Zöllner tarafından olumlu kararın tespiti davası (*positive Beschlussfeststellungsklage*) önerilmiş[111], bu öneri hem Alman hem de İsviçre hukuk doktrini[112] ve uygulamasında[113] kabul görmüştür. Türk hukukunda da mahkemenin genel kurul yerine geçerek karar veremeyeceği, bu nedenle olumsuz kararın iptalinin istenemeyeceği yönündeki dogmadan artık vazgeçilmekte olduğu ve olumlu kararın tespiti davasının açılmasının kabul edildiği gözlemlenmektedir[114].

Olumlu kararın tespiti davasında mahkeme, hukuka aykırılık söz konusu olmasaydı verilecek gerçek kararı belirler. Bu "belirleme"yi vurgulamak adına "Feststellung" yani "tespit" kelimesi kullanılmaktadır. Olumlu kararın tespiti davası, her ne kadar tespitten bahsediliyor olsa da hukukî anlamda bir tespit davası değil, inşaî nitelikte bir davadır[115]. Nitekim mahkemenin kararının sonucunda ileride açıklayacağımız üzere, yeni bir hukuki durum meydana gelmektedir. Kanaatimizce, karışıklığa yol açabilecek bu çeviri yerine "olumlu kararın belirlenmesi davası" karşılık olarak daha isabetli olacaktır. Yine de çalışmamızda bu dava, doktrinde daha önce kullanıldığı şekliyle "olumlu kararın tespiti davası" olarak isimlendirilmeye devam edilecektir.

Yalnızca bir önerinin reddi halinde açılabilecek[116] olumlu kararın tespiti davasında mahkeme, matematiksel bir hesap yapmak suretiyle oyların hesaplanmasına ilişkin hukukî aykırılık olmasaydı alınacak gerçek kararı belirlemektedir[117]. Oy hesabına ilişkin aykırılıkların neler olabileceği ise uygulamada ortaya konulmaya çalışılmış ve bu kapsamda yetkisiz kişilerin oy kullanması[118] ve sadakat yükümüne aykırı oy kullanılması[119] halleri olumlu kararın tespiti davalarına ilişkin mahkeme kararlarına

[109] Bühren ve von der Crone (n 102) 569, özellikle s. 571.

[110] Bühren ve von der Crone (n 102) özellikle s. 571.

[111] Wolfgang Zöllner, 'Zur positiven Beschlussfeststellungsklage im Aktienrecht (und anderen Fragen des Beschlußrechts) – Besprechung der Entscheidung BGHZ 76, 191' (1982) 4 *ZGR* 623- 633.

[112] Alman hukuku için bkz Uwe Hüffer ve Carsten Schäfer, *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz* iç Wulf Goette ve Mathias Habersack (edr) (4. Basım, C.H. Beck 2016) § 246 Rn 85; Peter Bauschatz, 'Zur Reichweite der mit einer Anfechtungsklage verbundenen positiven Beschlussfeststellungsklage im GmbH-Recht' (2002) *NZG* 317-321. İsviçre hukukunda bkz Bühren ve von der Crone (n 102) 564- 572.

[113] Alman Federal Mahkemesinin bu yöndeki kararlarına şunlar örnek verilebilir. BGH, Urteil vom 13. 3. 1980- II ZR 54/78 (Karlsruhe), NJW 1980, s. 1465; BGH, Urteil vom 26-10-1983- II ZR 87/83 (München), NJW 1984, s. 489; BGH, Urteil vom 20.01.1986- II ZR 73/85 (Nürnberg), NJW 1986, s. 2051; aynı yönde yakın tarihli bir eyalet mahkemesi kararı için bkz LG München I Urt. v. 31.3.2008 – 5 HKO 20117/07, BeckRS 2008, 17262. İsviçre hukukunda bkz BGE 122 III 279.

[114] Kırca, Şehirali-Çelik ve Manavgat (n 92) 171.

[115] Aynı yönde bkz Kırca, Şehirali-Çelik ve Manavgat (n 92) 170; Bühren ve von der Crone (n 102) 570; BGE 122 III 279. Bu davanın bir tespit davası olduğu yönünde Şener (n 6) 472.

[116] Hüffer ve Schäfer (n 112) § 246 Rn 84. Genel kurulun olumlu bir kararının iptaline ilişkin davayla birlikte olumlu kararın tespiti davası açılamaz. OLG Köln, Urteil vom 6. 6. 2012 − 18 U 240/11, NZG 2012, s. 946.

[117] Hüffer ve Schäfer (n 112) § 246 Rn 84; Bauschatz (n 112) 318; Bühren ve von der Crone (n 102) 572.

[118] BGHZ 97, 28 (31) = NJW 1986, 2051.

[119] BGH, Urteil vom 26-10-1983- II ZR 87/83 (München), NJW 1984, s. 489.

konu olmuştur. Bunlara ek olarak oyların yanlış hesaplanmış olması yahut kanun veya şirket sözleşmesiyle öngörülenden daha yüksek nisabın aranmış olması durumunda da iptal davasıyla birlikte olumlu kararın tespiti davası açılabilecektir. Bu kabul sonucunda, basit bir hesaplama sonucu alınması gereken doğru kararın belirlenebildiği hallerde, genel kurulun olumlu kararları ile olumsuz kararları arasında hukuki koruma açısından ortaya çıkan dengesizlik giderilmiş olmaktadır[120].

Önemle ifade etmeliyiz ki, tek başına olumlu kararın tespiti davası açılması yeterli değildir. Esas sermaye payının devrinin reddinde, olumlu kararın tespiti davasının sağlamış olduğu hukuki korumadan faydalanmak için bu dava ile birlikte, ret yönündeki kararın iptaline ilişkin bir davanın da açılması gerekir[121]. Zira, ret kararı iptal edilmedikçe devir sözleşmesi kesin hükümsüz olup olumlu kararın tespiti davasıyla bu sözleşmenin hüküm ve sonuç doğurması sağlanamaz. İptal davası ile olumlu kararın tespiti davalarının aynı anda açılması, HMK 110/I'de düzenlenen davaların yığılması halini teşkil eder.

Olumlu kararın tespiti davasına karşı ileri sürülebilecek en önemli argüman olan mahkemenin genel kurul yerine geçerek karar alamayacağı savı, görünürde haklı olsa da esasında mahkeme bu yargılamada genel kurulun yerine geçmemektedir. Mahkeme, yalnızca oy hesaplaması yaparak, iptal talebi çerçevesinde tespit etmiş olduğu hukuka aykırılığı ortadan kaldırmaktadır. Olumlu kararın tespiti davasının, sadece oy hesaplamasından doğan hukuka aykırılıklarda ikame edilebilmesi[122], bu tespiti destekler niteliktedir. İptali talep edilen kararda, oyun hesaplanmasından başka bir sebepten doğan hukuka aykırılığın mevcut olması halinde, bu aykırılıklar olumlu kararın tespiti davası çerçevesinde değerlendirilemez. Örneğin, hukuka aykırılığın, kararın yokluğuna yol açması halinde, olumlu kararın tespiti talebi reddedilmelidir[123].

Genel kurul kararlarının iptaline ilişkin hükümlerdeki boşluğun doldurulmasını amaçlayan olumlu kararın tespiti davasında, genel kurul kararlarının iptaline ilişkin düzenlemelerin kıyasen uygulanması gerekir. Bu çerçevede, iptal davasının açılması için öngörülen üç aylık sürenin olumlu kararın tespiti davasında da uygulanması, olumlu kararın tespiti davasının sonuçlarının sadece davacıyı değil herkesi bağlayıcı nitelikte olduğu[124] göz önüne alınarak kabul edilmelidir[125]. Ayrıca davanın şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde açılacağı, pasif dava ehliyetinin şirkete ait olması, yönetim kurulu üyelerinin davanın açıldığını ilan etme yükümlülükleri[126] ve üç aylık süre içerisinde açılan diğer olumlu kararın tespiti

120 Hüffer ve Schäfer (n 112) § 246 Rn 84.

121 Bühren ve von der Crone (n 102) 571; Hüffer ve Schäfer (n 112) § 246 Rn 86.

122 Kırca, Şehirali-Çelik ve Manavgat (n 92) 171; Bühren ve von der Crone (n 102) 571.

123 Bühren ve von der Crone (n 102) 572.

124 Hüffer ve Schäfer (n 112) § 246 Rn 88; Bauschatz (n 112) 319; BGHZ 76, 191, 199 f. = NJW 1980, 1465.

125 Hüffer ve Schäfer (n 112) § 246 Rn 87; Bühren ve von der Crone (n 102) 571.

126 BGHZ 76, 191, 200 = NJW 1980, 1465.

davalarının birleştirilerek görülmesine[127] ilişkin düzenlemeler de olumlu kararın tespiti davasında uygulama alanı bulur. Olumlu kararın tespiti davası sonucunda alınan karar geçmişe etkili olup hukuka aykırı karar, dava sonucu belirlenen karar ile değiştirilmektedir[128].

Esas sermaye payı devri bakımından özellik arz eden bir diğer hal ise genel kurulda kullanılan oyun sadakat yükümüne aykırı olmasıdır. Devreden ortağın, devir sözleşmesinin onaylanmasına ilişkin genel kurul toplantısında olumlu oy kullanma yükümlülüğüne aykırı hareket etmesi halinde, devralanın başvurabileceği hukuki yollar tespit edilmelidir.

Devreden ortağın olumlu oy kullanma yükümlülüğünün alacaklısı konumda olan devralanın, TBK 113 uyarınca aynen ifayı talep edebilmesi gerekir. Nitekim, borcun gereği gibi ifa edilmemesi halinde tazminat talebinden önce aynen ifanın talep edilmesi esastır[129].

Oy hakkının kullanılmasında aynen ifanın mümkün olup olmadığı oy sözleşmeleri çerçevesinde incelenmiş ve Moroğlu ile Okutan-Nilsson olumlu yönde görüş belirtirlerken[130] Tekinalp, oy sözleşmelerinde aynen ifanın talep edilemeyeceğini savunmuştur[131]. Esas sermaye payı devrinde alınacak genel kurul kararına ilişkin olarak Alman Federal Mahkemesinin 1967 tarihli bir kararında ise devredenin olumlu oy kullanma yükümlülüğü ve devralanın bu borcun aynen ifasını talep edebileceği ifade edilmiştir[132]. Karara konu olayda esas sermayenin %90'ına sahip olan ortak, aralarında mevcut olan inanç sözleşmesinde esas sermaye paylarını talebi üzerine karısına devretmeyi yükümlenmiş, bu talep üzerine gerçekleştirilen genel kurulda ise çekimser oy kullanmak suretiyle devrin hüküm ve sonuç doğurmasını engellemiştir. Ortağın olumlu oy kullanma yükümlülüğünü teyit eden Federal Mahkeme, kararda devreden ortağın oyunun bir irade beyanı teşkil etmesi hasebiyle ZPO § 894 hükmü kapsamında kaldığını ifade ederek davacının aynen ifa talebini kabul etmiştir.

Kanaatimizce devreden ortağın devre ilişkin genel kurul toplantısında olumlu oy kullanma yükümlülüğü olduğu kabul edildikten sonra, bu borcun aynen ifasının da talep edilebilmesi mümkün görülmelidir. Nitekim devralanın menfaati, uğradığı zararın tazmin edilmesinden önce borcun ifasını gerektirmektedir. Borcun gereği gibi ifasının etkin bir şekilde sağlanabilmesi için ise mahkemenin, aynen ifaya ilişkin

127 Bauschatz (n 112) 318.

128 Bühren ve von der Crone (n 102) 570; BGE 122 III 279.

129 Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı (n 72) § 17 Nr 6; Oğuzman ve Öz (n 15) 398 Nr 1209, 1210; Eren (n 15) 1149 Nr 3229.

130 Moroğlu (n 56)116 vd.; Gül Okutan- Nilsson, *Anonim Ortaklıklarda Paysahipleri Sözleşmeleri* (Çağa Hukuk Vakfı Yayınları 2004) 346 ff.

131 Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 2) N 1003b; Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 103) N 704a.

132 BGH, Urteil vom 29. 5. 1967- II ZR 105/66 (Stuttgart), NJW 1967, s. 1963.

ilamının ortağın iradesi yani olumlu oyu[133] yerine geçtiğini kabul etmek zorunludur. Ancak bu kabul, Türk hukuku açısından aşılması güç bir engelle karşılaşmaktadır, zira İİK 30 bir işin yapılması veya yapılmaması borçlarının aynen ifasını esas almakta olup irade beyanını göz ardı etmektedir. Borcun irade beyanı olabileceği halleri dikkate alan Alman hukukunda ZPO § 894 ve İsviçre hukukunda ZPO Art. 344 hükümleri ise irade beyanının borçlanıldığı hallerde, mahkemenin ilamının borçlunun iradesi yerine geçtiğini düzenlemektedir. Bu düzenlemelerin olması gereken hukuk açısından Türk hukukuna yol göstermesi mümkündür. Nitekim, Türk hukuku bu konuda açık bir düzenlemeden yoksun olmasına rağmen TBK 185 ve TMK 716 hükümleri, mahkeme ilamının borçlunun iradesinin yerine geçtiği düzenlemelere örnek olarak gösterilebilir. TBK 185 düzenlemesi, alacağın devrinin mahkeme kararıyla gerçekleştiği halde, alacağın devredilmesi için yazılı devir sözleşmesi ve alacaklının rızası aranmaksızın mahkemenin ilamını yeterli görmektedir. TMK 716 hükmü de mülkiyetin geçişinde malikin irade beyanı yerine mülkiyetin mahkemenin ilamı ile geçirilebilmesini öngörmüştür. Bu hükümler ışığında, Türk hukuk doktrininde de aynen ifa davasında, mahkemenin ilamının borçlunun iradesinin yerine geçeceği görüşü ileri sürülmektedir[134]. Her ne kadar pozitif bir düzenlemeye duyulan ihtiyaç açıksa da, bu görüşün kabul edilmesi sayesinde olumlu oy kullanma yükümlülüğüne aykırı hareket edilmesi sonucu oluşan hukukî durumun ortadan kaldırılması için tek çare tazminat olarak görülmeyecek; borçlunun borcuna uygun hareket etmesi sağlanabilecektir. Bu kabulün sağlayacağı fayda Alman hukukunda da vurgulanmış ve esas sermaye payı devrinin hukuka aykırı bir karar sonucu reddedilmiş olması halinde, iptal davasıyla birlikte bir eda davası açılması gerektiği ve mahkemenin bu dava sonucunda vereceği ilamın genel kurulun kararı yerine geçebileceği ifade edilmiştir[135].

Kanaatimizce esas sermaye payı devrinde ortak sıfatını haiz olan devralan, devredenin olumsuz oy kullanması sonucu ret kararı alınması halinde, öncelikle ilgili kararın iptali istenmelidir. Zira ortada henüz iptal edilmemiş bir genel kurul kararı varken aynen ifanın talep edilmesi mümkün değildir, önce kararın iptal edilmesi ve devir sözleşmesinin askıda hükümsüz hale geri dönmesi sağlanmalıdır. Devralan, ilgili kararın iptali davasıyla birlikte devredenin olumlu oy kullanma yükümlülüğünün aynen ifası talebi ve oyun olumlu yönde değiştirilmesi sonucunu oluşturacak gerçek kararın belirlenmesi amacıyla olumlu kararın tespiti davalarını aynı anda

---

[133] Genel kurul toplantısında kullanılan oy ortağın iradesini ifade eder. Teoman (n 54) s. 3; Üner Dağ, *Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibi Açısından Oy Hakkının Kazanılması ve Kullanılması* (Beta Yayıncılık 1996) 5; Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 2) N 959; Şener (n 6) 582.

[134] Oğuzman ve Öz (n 15) 405 Nr 1239; aynı yönde Halûk Tandoğan, *Türk Mes'uliyet Hukuku (Akit Dışı ve Akdi Mes'uliyet)* (1961 Tarihli Birinci Basıdan Tıpkı Bası, Vedat Kitapçılık 2010) 412; Eren (n 15) 1152 Nr 3237; Hakan Pekcanıtez, *Pekcanıtez Usûl Medenî Usûl Hukuku* (15. Bası, On İki Levha Yayıncılık 2017) 962, 963. Aksi yönde bkz Moroğlu (n 56) 121 dn 297.

[135] Reichert ve Weller (n 8) § 15 Rn 435; Happ (n 48) § 15 Rn 92 vd; Verse (n 25) Rn 98. Bu davanın olumlu kararın tespiti davasından farklı olduğu yönünde bkz Happ (n 48) § 15 Rn 63.

ikame etmelidir. Az önce ifade edildiği üzere, bu durumda HMK 110/ I uyarınca davaların yığılması söz konusu olur. Mahkeme, devredenin olumlu oy kullanma yükümlülüğünü tespit ettikten sonra onun oyunu olumlu yönde değiştirecektir. Bu durumda mahkemenin ilamı, borçlunun iradesi yerine geçer. Yargılama sonucunda mahkeme, devredenin oyunu olumlu olarak değiştirerek yalnızca matematiksel bir hesap yapma suretiyle gerçek kararı belirleyecektir. Bu vesileyle devre onay verilmiş olur.

Devralanın yukarıda yer verdiğimiz hukukî yollara başvurabilmesi için ortak sıfatını haiz olması şarttır. Devralan şirkette ortak olmadığı takdirde, ret kararına karşı iptal davası ikame edemeyeceğinden, devredenin borcu imkânsızlaşır; ret kararı devredenin hareketlerinden kaynaklandığı takdirde borçluya yükletilebilen sonraki imkânsızlık nedeniyle devralan tazminat talebinde bulunabilir.

B. Onay Kararının İptal Edilebilirliği

Genel kurulun devir sözleşmesini onaylayan kararının da iptali söz konusu olabilir[136]. Şirket sözleşmesiyle ret için öngörülen haklı sebeplerin mevcut olmasına yahut devrin şirkete zarar verebilecek nitelikte olmasına rağmen devir işleminin onaylanmış olması, ilgili kararın iptali sonucunu doğurabilecektir. Bu hale örnek olarak, hâkim ortağın yahut azınlık teşkil edecek oranda esas sermaye payına sahip ortağın, esas sermaye paylarını rakip şirkete devretmesi gösterilebilir[137]. İptal davası açılması üzerine mahkeme, müdürlerin de görüşlerini almak suretiyle, esas sermaye payı devrinin onaylanmasına ilişkin genel kurul kararının yürütülmesinin geri bırakılmasına karar verebilir (TTK 449).

Genel kurulun onay kararı üzerine hüküm ve sonuçlarını doğurmaya başlayan devir sözleşmesi, onaya ilişkin genel kurul kararının iptali üzerinde askıda hükümsüz olduğu hale geri döner[138]. Nitekim genel kurul kararının iptali davasının bozucu inşaî dava olması[139] vardığımız sonucu haklı kılar. İptal sonucu, genel kurul kararıyla yaratılan hukuki durum ortadan kalkmaktadır. Yargıtay, eTTK döneminde vermiş olduğu konuya ilişkin bir kararında, onay kararının iptalinden sonra aynı

[136] Alman hukukunda aynı doğrultuda bkz Happ (n 48) §15, Rn 36.

[137] Happ (n 48) §15, Rn 30 vd.

[138] Reichert ve Weller (n 8) § 15 Rn 406; Bayer (n 8) § 15 Rn 89; Verse (n 25) §15 Rn 99.

[139] Kırca, Şehirali-Çelik ve Manavgat (n 92) 254; Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 103) N 750. İptal davasının yenilik doğurucu bir eda davası olduğu yönünde bkz Moroğlu (n 17) 250.

esas sermaye payının konu olduğu devir işlemini geçerli sayarak, aynı sonuca dolaylı olarak varmıştır[140].

Devir işlemi, iptal kararından sonra geçerli bir genel kurul kararıyla onaylanmadıkça yahut ret için öngörülen üç aylık süre dolmadıkça devir işlemi hüküm ve sonuç doğurmaz. Devir işlemini onaylamak isteyen ortakların iptal kararı üzerine hareketsiz kalmaları, devrin onaylanması sonucunu doğurur.

Devir işleminin üç aylık hak düşürücü süre içerisinde reddedilmeyerek zımnen kabul edilmesi halinde, bir genel kurul kararı söz konusu olmadığından, devrin onaylanmış sayılmasının iptali de dava edilemez[141].

Sonuç

Limited şirket esas sermaye payına ilişkin olarak TTK'da öngörülen değişiklikler, bilhassa esas sermaye payının devri konusunda birçok farklılığa yol açmıştır. Esas sermaye payının devrinde kanun koyucu tarafından öngörülen genel kurul onayı şartının şirket sözleşmesiyle kaldırılabilmesi, onay kararı alınabilmesi için basit nisabın yeterli görülmesi, devir sözleşmesinin şirkte bildirilmesinden itibaren üç ay içerisinde ret kararı alınmadıkça devre onay verilmiş sayılması hususları bu değişikliğin esaslı unsurlarındandır.

Esas sermaye payı devrinde genel kurula tanınan onay yetkisi devredilemez bir nitelik taşımakta olup şirketin iradesi bu karar ile tecelli etmektedir. Devir sözleşmesinin akdedilmesinden sonra alınacak olan genel kurul kararı münferit bir hukuki işlem olup devrin uygulanabilirlik şartı ve tamamlayıcı unsurunu teşkil eder. Şirket sözleşmesinde aksi öngörülebilecek olan bu onay şartı kanun koyucu tarafından öngörülmesi hasebiyle kanuni bağlamdır ve hukuki koşul niteliğini taşır.

---

[140] Yargıtay kararında aksi yönde ifadelere yer vermiş olsa da kararın devamından varmış olduğumuz sonuca katıldığı anlaşılmaktadır. Karar metni aynen şu şekildedir: "*Mahkemece, pay devrinin kabulüne ilişkin 28/01/2008 tarihli ortaklar kurulu kararı iptal edildiğinden geçerli bir hisse devrinin bulunmadığı, bu suretle sözleşmede düzenlenen cezai şartın talep edilebilmesinin de mümkün olmadığının kabulüyle davanın reddine karar verilmiştir.* ***Ancak, 6762 sayılı ...'nın 520 nci maddesi hükmü nazara alındığında ortaklarının dörtte üçünün devre muvafakat etmesi yeterli olup alınan ortaklar kurulu kararının iptaline karar verilmiş olması hisse devrinin geçerliliğini etkilemez****... Zaten ... Asliye Ticaret Mahkemesinin .../11/2008 tarihli 2008/11 Esas 2008/182 Karar sayılı ortaklar kurulu kararının iptaline ilişkin verilen kararı sonrasında şirketin .../11/2012 tarihli ortaklar kuru kararıyla yine davacının .../01/2008 tarihli limited şirket hisse devir ve temlik sözleşmesiyle hisselerini davalıya devrederek şirket ortaklığından ayrıldığı belirtilerek pay devrinin kabulüne ve keyfiyetin pay defterine işlenmesine karar verildiği, anılan kararın 05/.../2012 tarihli Ticaret Sicil Gazetesinde yayınlandığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, hisse devir sözleşmesine istinaden davacı adına tescilli hisselerin davalıya devredildiği,* ***yapılan hisse devrinin geçerli olduğu anlaşıldığından*** *işin esasına girilerek taraf iddia ve savunmaları çerçevesinde yapılan sözleşmeye istinaden cezai şart talebinin yerinde olup olmadığının değerlendirilerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçeyle davanın reddine karar verilmesi yerinde görülmemiş, kararın davacı yararına bozulması gerekmiştir."* Yargıtay 11 HD, 6824/ 585, 24.1.2018. Karar için bkz http://www.karararama.yargitay.gov.tr (erişim tarihi: 03.12.2019)

[141] Aksi görüşte olan Aker, esas sermaye payı devrinin müdürlerce ortaklardan gizlenmesi suretiyle 3 aylık sürenin geçirilmesi sonucu onaylanmış sayılmasını, TTK 446/I-b hükmünün uygulanması suretiyle iptal edilebileceği görüşündedir. bkz Aker (n 5) 67.

Esas sermaye payının devrine ilişkin sözleşme, genel kurul kararına kadar geçen süre zarfında askıda hükümsüzdür. Hukuki koşulda geçmişe etkililiğin özelliğinden ötürü devir sözleşmesi, genel kurul karar tarihinden itibaren hüküm ve sonuçlarını doğurmaya başlar. Bu sebeple genel kurul kararı verilinceye yahut devrin şirkete bildirilmesinden itibaren üç ay geçinceye kadar olan sürede devre konu esas sermaye payı üzerinde gerçekleştirilecek ara tasarrufların akıbeti önem arz etmektedir. Her ne kadar bu hususa ilişkin olarak Türk hukukunda pozitif bir düzenleme mevcut değilse de Alman hukukunda mevcut olan BGB § 184/II hükmü konuya ışık tutmaktadır. Söz konusu düzenlemeye göre birbiriyle çelişen devir işlemi ve ara tasarruflardan hangisi genel kurul tarafından daha önce onaylanırsa o hukuki işlem geçerlilik kazanmaktadır.

Esas sermaye payının devrine ilişkin genel kurul kararının alınacağı genel kurul toplantısı olağan yahut olağanüstü olabileceği gibi çağrılı veya çağrısız da gerçekleştirilebilir. Bu kararın sirküler yoluyla alınmasına da bir engel bulunmamaktadır. Genel kurula çağrı yetkisi, esas sermaye payı devrinin onaylanması açısından bir özellik arz etmemekle birlikte çağrı yetkisinin bir veya birkaç ortağa yahut esas sermaye payına tanınamasının mümkün olduğu belirtilmelidir. Devreden ortağın azınlık teşkil etmese dahi menfaatlerinin korunabilmesi için çağrı yetkisini haiz olduğu görüşü ise TTK 595/VII hükmünün öngördüğü üç aylık hak düşürücü süre karşısında artık savunulabilirliğini yitirmiştir. Genel kurul kararının geçerli bir şekilde alınabilmesi için aranan nisaplarda da özel bir düzenleme mevcut değildir. Ancak şirketin kendi esas sermaye payını iktisap ettiği hallerde devreden ortağın TTK 619/II hükmü gereği oydan yoksun olduğu gözden kaçırılmamalıdır.

Esas sermaye payının devrine ilişkin genel kurulda devreden ortağın olumlu oy kullanma yükümlülüğü vardır. Diğer ortakların devre ilişkin kararda kullanacakları oyda keyfiyetin sınırını ise TMK 2 hükmü çizmektedir. Her ne kadar diğer ortaklar, bir oy sözleşmesi ise olumlu oy kullanma yükümlülüğü altına girebileceklerse de bu oy sözleşmesine aykırılık kullanılan oyun geçersizliğini doğurmamaktadır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.
Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.
Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.
Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.
Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

Bibliyografya/Bibliography

Akbay D, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Limited Ortaklık Genel Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları*, (Vedat Kitapçılık 2010)

Aker H, 'Anonim ve Limited Şirketlerde Ortaklık Sıfatının Sona Ermesi ve Özellikle Haklı Sebeple Fesih Davasına İlişkin Bazı Değerlendirmeler' (2016) 32 (1) BATİDER 63-150.

Akın MY, *Anonim Ortaklıkta Bağlı Nama Yazılı Hisseler* (Vedat Kitapçılık 2014)

Akın MY, *Şirketler Hukukunda ve Özellikle Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Sadakat Borcu* (İstanbul Menkul Kıymetler Borsası 2002)

Akıntürk T, 'Şart ve Mükellefiyet Kavramları Üzerine Bir İnceleme' (1970) 27 (3) AÜHFD 219-247

Aktaş B, *İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu* (On İki Levha Yayıncılık 2019)

Al-Kılıç Ş, 'TTK Tasarısına Göre Limited Şirketlerde Genel Kurul' Prof. Dr. Fırat Öztan Armağanı (Turhan Kitabevi 2010) 159-203

Alışkan M, *Limited Şirket (Tarihçe Niteliği)* (Legal Kitabevi 2013)

Alışkan M ve Akbaş İ, 'Teori ve Uygulamada Anonim Şirket Genel Kurulu Tarafından Verilen İbranın Reddi Kararına Karşı İptal Davası Açılması' (2019) 17 (200) Legal Hukuk Dergisi 3469-3523

Altmeppen H ve Roth GH, *Gesetz Betreffend Die Gesellschaften Mit Beschränkter Haftung* (9. Bası, C H Beck 2019)

Amstutz M, Breitschmid P, Furrer A, Girsberger D, Huguenin D, Müller-Chen M, Roberto V, Rumo-Jungo A ve Schnyder A (edr), *Handkommentar zum Schweizer Privatrecht*, (Schulthess Verlag 2007)

Antalya G, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler C. V/ 1,1* (2. Bası, Seçkin Yayıncılık 2019)

Arıcı F, 'İmtiyazlı Paylar' *Yürürlüğünün 7. Yılında ve Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu -III- (Tebliğler ve Tartışmalar) 18 Ekim 2019* (On İki Levha Yayıncılık 2020) 151-195.

Arslanlı H, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi, İkinci Kitap- Yedinci Fasıl, Limited Şirketler (Madde 503-556), İkinci Kısım (Limited Şirketler (m.518-535))* (Fakülteler Matbaası 1963)

Arslanlı H, 'Türk Ticaret Kanunu'nun Limited Şirketlere Dair 520nci Maddesi Hükümleri' (1963) 2 (2) BATİDER, 163-201

Arslanlı H ve Domaniç H, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C.III, Limited Şirketler Hukuku Ve Uygulaması, Hisseli Komandit Şirketler* (1989)

Bahtiyar M, *Ortaklıklar Hukuku* (14. Bası, Beta Basım Yayın 2020)

Bahtiyar M, *Anonim Ortaklık Anasözleşmesi* (Beta Yayıncılık 2001)

Bartl H, Bartl A, Fichtelmann H, Koch D, Schlarb E ve Schmitt MC (edr) *GmbH-Recht Heidelberger Kommentar (HK- GmbH-Recht)* (8. Bası, C.F. Müller 2019)

Baumbach A ve Hueck (edr), A, *Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung* (21. Bası, C. H. Beck 2017)

Biçer L ve Hamamcıoğlu E, 'Limited Ortaklıkta Esas Sermaye Payının Rehni' (2013) 1 (2) KHÜHFD, 59- 88

Biçer L ve Hamamcıoğlu E, 'Limited Şirket Genel Kurulunda Yetersayılar' (2017) 16 (2) İKÜHFD 343-381.

Biçer L ve Hamamcıoğlu E 'Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Uygulanan Yetersayılar ve Bazı Değerlendirmeler' (2017) 12 (149-150) BAÜHFD 71-134

Bilgeç H, '7099 sayılı Kanun ile Yapılan Limited Şirkette Nakdi Sermaye Payının Ödenmesine İlişkin Değişikliğin Ortakların Oy ve Kâr Payı Hakları Üzerindeki Etkileri' (2019) (143) 235-256.

Bilgili F ve Cengil F, 'Limited Şirket Genel Kurulunda Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu' (2017) 1 69-123.

Bilgili F ve Demirkapı E, *Şirketler Hukuku Dersleri* (7. Basım, Dora Yayıncılık 2020)

Bork R ve Schäfer C (edr), *GmbHG- Kommentar zum GmbH-Gesetz* (3. Bası, De Gruyter 2015)

Bozer A ve Göle C, *Kıymetli Evrak Hukuku* (Güncellenmiş ve Genişletilmiş 8. Bası, BTHAE 2020)

Böckli P, 'Das neue schweizerische GmbH-Recht-was ist wirklich neu? Eine Übersicht' *Das neue Recht der Schweizer GmbH-Recht* (Schulthess Juristische Medien AG 2006) 1- 45

Bügler R, *Der GmbH-Anteil insbesondere dessen Erwerb, Übertragung und Verlust (de lege lata et ferenda)*, (Rechtswissenschaft Zürich Universität 2004)

Bühren S ve von der Crone HC, 'Positive Beschlussfeststellungsklage' (2014) 86 SZW 564- 572

Çağa B, 'Limited Şirkette Ortaklık Payının Devri' (1973) 7 (3) BATİDER 581-603.

Çamoğlu E, *Limited Ortaklıklar Hukukunun Temel İlkeleri* (Vedat Kitapçılık 2020)

Çamoğlu E, 'Limited Ortaklık Genel Kurulunda Nisaplar' (2012) 20 (29) Yaklaşım Dergisi, 251-257

Çebi H, *Limited Şirketler Hukuku* (Adalet Yayınevi 2019)

Çoştan H, 'Limited Şirkette Oyda İmtiyazlı (!) Paylar ve İmtiyazlı Paylar' (2012) 4 Ankara Barosu Dergisi 79-90.

Dağ Ü, *Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibi Açısından Oy Hakkının Kazanılması ve Kullanılması* (Beta Yayıncılık 1996)

Demirkapı E, *Türk Ticaret Kanunu Ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Ortaklıkta Payın Devri* (Güncel Hukuk Yayınları 2008)

Deryal Y, 'Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının Hukukî Niteliği', *Prof. Dr. Fahiman Tekil'in Anısına* (Beta Yayıncılık 2003) 377- 399

Doğanay İ, 'Limited Şirketlerde Ortaklık Payının Bir Başkasına Devredilmesi Koşulları Nelerdir?' (1975) 8 (2) BATİDER 83-93

Doğrusöz-Koşut H, *Limited Şirkette Oy Hakkı* (Vedat Kitapçılık 2021)

Doğrusöz Koşut H, 'Limited Şirkette Nama Yazılı Senede Bağlanmış Esas Sermaye Payının Devir Şartları' (2017) 22 (1) MÜHF-HAD 365-387

Dural HA, 'Limited Şirket Esas Sermaye Payının Miras, Eşler Arası Mal Rejimi ve İcra Yoluyla Edinilmesine İlişkin TTK m. 596 Düzenlemesi Üzerine Düşünceler ve Eleştiriler' (2018) 6 (1) KHÜHFD 111-124

Dural M ve Öğüz T, *Türk Özel Hukuku, C.II, Kişiler Hukuku* (21. Baskı, Filiz Kitabevi 2020)

Eren F, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (25. Bası, Yetkin Yayınları 2020)

Feuz C, *Das mitgliedschaftliche Treuepflichtregime der GmbH* (Schweizer Schriften zum Handels- und Wirtschaftsrecht, Band 340) (Dike Verlag AG 2017)

Fleischer H ve Goette W (edr), *Münchener Kommentar Zum Gesetz Betreffend Die Gesellschaften Mit Beschränkter Haftung (GmbHG)* (2. Bası, C H Beck 2015)

Gürsoy KT, 'Ölüme Bağlı Tasarruflarda Şart ve Mükellefiyet' (1954) 11 (1-2) AÜHFD 371- 477

Handschin L, 'Gesellschaftsanteile und Gesellschafterversammlung – die Willensbildung in der GmbH- die Konzernlietung der GmbH' *Das neue Recht der Schweizer GmbH-Recht* (Schulthess Juristische Medien AG 2006)

Happ W, *Die GmbH im Prozeß* (Otto Schmidt Verlag 1997)

Henssler M ve Strohn L (edr), *Gesellschaftsrecht* (3. Bası, C. H. Beck 2016)

İmregün O, *Anonim Ortaklıklar* (4. Bası, Yasa Yayınları 1989)

Kendigelen A, *Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler Ve İlk Tespitler* (Güncellenmiş 2. Basıdan 3. (Tıpkı) Bası, On İki Levha Yayınları 2016)

Kendigelen A ve diğerleri (edr), *Yargıtay ve Hukuk Ceza Dairelerinin Türk Ticaret Kanunu'na İlişkin Kararları 2017* (On İki Levha Yayıncılık 2018)

Kendigelen A, 'Anonim Ortaklıkta İmtiyazlı Paylara İlişkin Değişiklik Önerileri', *Prof. Dr. Fahiman Tekil'e Armağan* (Beta Yayıncılık 2003) 321-333.

Kırca İ ve Gürel M, 'Limited Şirket Ortağının Kendisini Çıkarmata Yönelik Genel Kurul Kararının Alınmasında Oy Hakkına Sahip Olup Olmadığı Sorunu' Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü 60. Yıl Armağanı (Bankacılık Enstitüsü 2015) 197- 224

Kırca İ, Şehirali-Çelik FH, Manavgat Ç, *Anonim Şirketler Hukuku, C. II/II, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü* (2. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 2017)

Kocayusufpaşaoğlu N, Hatemi H, Serozan *R* ve Arpacı A, *Borçlar Hukuku Genel Bölüm C.III* (6. Bası, Filiz Kitabevi 2014)

Lutter M, Hommelhof P ve Kleindiek D (edr), *GmbH-Gesetz* (19. Bası, Otto Schmidt Verlag 2016)

Michalski L ve diğerleri (edr), *Kommentar Zum GbmH-Gesetz* (3. Bası, C H Beck 2017)

Moroğlu E, *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü* (9. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2020)

Moroğlu E, *Oy Sözleşmeleri* (5. Baskı, Vedat Kitapçılık 2015)

Moroğlu E ve Kendigelen A, *İçtihatlı-Notlu Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat* (10 Bası, On İki Levha Yayıncılık 2014)

Nomer F, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Sadakat Yükümlülüğü* (Beta Yayıncılık 1999)

Nomer HN, *Beklenen Haklar Üzerindeki Tasarrufların Hukukî Sonuçları* (Beta Yayıncılık 2002)

Nussbaum M, Sanwald R ve Scheidegger M, *Kurzkommentar zum neuen GmbH-Recht* (Cosmos Verlag 2007)

Oğuzman K ve Öz T, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler C.I* (18. Bası, Vedat Kitapçılık 2020)

Oğuzman K ve Öz T, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler C.II* (15. Bası, Vedat Kitapçılık 2020)

Oğuzman K, Seliçi Ö ve Oktay-Özdemir S, *Kişiler Hukuku* (19. Bası, Filiz Kitabevi 2020)

Okutan- Nilsson G, *Anonim Ortaklıklarda Paysahipleri Sözleşmeleri* (Çağa Hukuk Vakfı Yayınları 2004)

Öz T, 'Limited Ortaklıklarda Pay Kavramı ve Payın Devri' (1987) 52 (1-4) İÜHFM- Ord. Prof. Sulhi Dönmezer'e Armağan 345-386.

Özer I, 'Yargıtay Kararları Işığında Limited Şirketlerde Payın Devri ve Payın Hukuki Niteliği' *Prof. Dr. Ersin Çamoğlu'na Saygı Günü – Şirketler Hukukunun Güncel Sorunları Sempozyumu 30 Ekim 2017* (Seçkin Yayıncılık 2019) 175-212

Öztan F, *Kıymetli Evrak Hukuku* (Güncelleştirilmiş 24. Bası, Yetkin Yayınları 2020)

Pekcanıtez H, *Pekcanıtez Usûl Medenî Usûl Hukuku* (15. Bası, On İki Levha Yayıncılık 2017)

Poroy R, Tekinalp Ü ve Çamoğlu Ç, *Ortaklıklar Hukuku I* (15. Bası, Vedat Kitapçılık 2021)

Poroy R, Tekinalp Ü ve Çamoğlu Ç, *Ortaklıklar Hukuku II* (14. Bası, Vedat Kitapçılık 2019)

Poroy R, Tekinalp Ü ve Çamoğlu Ç, *Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku* (11. Bası, Vedat Kitapçılık 2009)

Priester HJ, Mayer D ve Wicke H (edr), *Münchener Handbuch Des Gesellschaftsrechts, Band:3: Gesellschaft Mit Beschränkter Haftung* (5. Bası, C H Beck 2018)

Pulaşlı H, *Şirketler Hukuku Şerhi C. II* (3. Bası, Adalet Yayınevi 2018)

Pulaşlı H, *Şirketler Hukuku Şerhi C. III* (3. Bası, Adalet Yayınevi 2018)

Pulaşlı H, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* (6. Bası, Adalet Yayınevi 2020)

Pulaşlı H, *Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları* (8. Bası, Adalet Yayınevi 2020)

Pulaşlı H, *Bağlı Nama Yazılı Pay Senetleri* (Dayınlarlı Yayıncılık 1992)

Pulaşlı H, *Şarta Bağlı İşlemler ve Hukukî Sonuçları* (Dayınlarlı Yayınları 1989)

Raiser T ve Veil R, *Recht Der Kapitalgesellschaften* (6. Bası, Vahlen 2015)

Schwerdtfeger A (ed), *Gesellschaftsrecht Kommen*tar (3. Bası, Carl Heymanns 2015)

Siffert R, Marc P ve Petrin M, *GmbH-Recht Revidiertes Recht Der Gesellschaft Mit Beschränkter Haftung (Art 772-827 OR), SHK- Stämpflis Handkommentar* (Stämpfli Verlag AG 2008)

Sirmen L, *Türk Özel Hukukunda Şart* (Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 1992)

Şener OH, *Limited Ortaklıklar Hukuku* (Seçkin Yayıncılık 2018)

Şener OH, *Yeni TTK Döneminde Anonim ve Limited Ortaklıklara İlişkin Verilen Yargıtay Emsal Kararlarının Değerlendirilmesi* (2. Bası, Seçkin Yayıncılık 2020)

Şener OH, *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku* (4. Bası, Seçkin Yayınları 2019)

Tandoğan H, *Türk Mes'uliyet Hukuku (Akit Dışı ve Akdi Mes'uliyet)* (1961 Tarihli Birinci Basıdan Tıpkı Bası, Vedat Kitapçılık 2010)

Taşdelen N, *Limited Ortaklıklarda Çıkma Çıkarılma ve Fesih* (Yetkin Yayınları 2012)

Tekinalp Ü, *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku* (4. Bası, Vedat Kitapçılık 2015)

Tekinalp Ü, *Anonim Ortaklıkta Yeni Bağlam Sisteminin Esasları Pay Defteri Hukuku ile* (Vedat Kitapçılık 2012)

Tekinalp Ü, 'Anonim Ortaklığın Genel Kurulunda Bir Teklifin Reddine Karşı İptal Davası Açılabilir Mi?' (1965) 39 (7-8-9) İstanbul Barosu Dergisi, 249- 260

Teoman Ö, '82- Limited Ortaklık Payının Devri', *Yaşayan Ticaret Hukuku, C. I: Hukukî Mütalâalar, Kitap: 8: 1997* (BTHAE 1998)

Teoman Ö, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu*, (Bankacılık ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 1983)

Tokcan P, *Limited Ortaklıkta Oy Hakkından Yoksunluk* (On İki Levha Yayıncılık 2018)

Türk A, 'Limited Şirkette Ortaklık Payının Devri' (1999) 78 Yaklaşım Dergisi 106-112.

Uzel N, *6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa Göre Anonim Ortaklıkta Esas Sözleşmesel Bağlam* (On İki Levha Yayıncılık 2013)

Üçışık G ve Çelik A, *Anonim Ortaklıklar Hukuku C. I* (Adalet Yayınevi 2013)

Ülgen H, Helvacı M, Kaya A ve Nomer-Ertan NF, *Kıymetli Evrak Hukuku Yeni Türk Ticaret Kanunu'na, Yeni Çek Kanunu'na ve Yeni Sermaye Piyasası Kanunu'na Göre* (11. Bası, On İki Levha Yayınları 2019)

Vogt NP, *Die Zustimmung Des Dritten Zum Rechtsgeschaft: Einwilligung, Ermachtigung, Genehmigung und Vollmacht im Schweizerischen Privatrecht* (Schulthess Verlag 1982)

Yıldız Ş, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku* (Arıkan Basım Yayım 2007)

Yıldız Ş, 'Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nın Limited Şirketlere İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi' (2005) 2 (1) YTÜHFD 449-468

Zöllner W, 'Zur positiven Beschlussfeststellungsklage im Aktienrecht (und anderen Fragen des Beschlußrechts) – Besprechung der Entscheidung BGHZ 76, 191' (1982) 4 ZGR 623- 633.